



๗ สิงหาคม วันรพี

“พระบิดาและปฐมอาจารย์แห่งนักกฎหมายไทย”



ข่าวเหิมบันเทิงมขสภ

เดือนสิงหาคม ๒๕๖๗ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๔๒๑

โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗

<http://www.thethaibar.or.th>



**บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗**

น้อมนบชูลีลา
เกิดไถ้พระชนนี
เอกองค์ทรงฉัตรแก้ว
พระยศยิ่งเกริกไกร
เย็นร่มพระเมตตา
หยาดทิพย์ชโลมชน
สืบสองสิงหามาส
เฉลิมชนมวาร

อภิวาทสดุดี
จอมจักรีศรีไพท
รพีพรวิสว่างไส
ถวายชัยมงคล
เหล่าประชาทุกแห่งหน
ให้ชื่นชุ่มชุ่มนาน
แม่แห่งชาติสุขสานต์
จงทรงพระเจริญเทอญ



ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า นางอโนชา ชีวิตโสภณ นายกเนติบัณฑิตยสภา
พร้อมด้วยคณะกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประพันธ์โดย นายณัฐวุฒิ นาคเกิด*

*นิติกรชำนาญการพิเศษ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง



สารเพื่อวงใน “วันพี” ประจำปี ๒๕๖๗

นางอโนชา ชีวิตโสภณ ประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา

“เฉลียวฉลาดตรพี” พระสมณนามของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย ผู้ซึ่งมีพระอัจฉริยภาพด้านการศึกษา กอปรกับ พระปณิธานอันแรงกล้าที่ต้องการให้ประเทศสยามมีเอกราชทางการศาล จึงทรงตัดสินใจพระทัยอย่างแน่วแน่ที่จะศึกษาวิชากฎหมาย ณ มหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ด ประเทศอังกฤษ อันเป็นปฐมบทของการประกอบพระกรณียกิจตลอดพระชนม์ชีพของพระผู้ทรงเป็นเจ้าของรับสั่งอมตะ “ชีวิตฉันเกิดมาเพื่อรับใช้ประชาชน”

เมื่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสด็จกลับถึงประเทศสยาม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีจัดการโรงเรียนมหาดเล็กเนื่องจากเป็นผู้มีวิชาความรู้แน่นับถือ แต่พระองค์ทราบบังคมเกล้าฯ ทรงศึกษาวิชานิติศาสตร์เป็นสำคัญ จึงประสงค์รับราชการฝ่ายตุลาการ และทรงเริ่มพระกรณียกิจตามพระปณิธานที่ตั้งไว้ด้วยการสร้างแหล่งประสาทความรู้ทางนิติศาสตร์ เพื่อผลิตบุคลากรออกไปพัฒนางานกฎหมายของประเทศ เรียกว่า “โรงเรียนกฎหมาย” ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ทรงพระนิพนธ์ตำรากฎหมายที่มีคุณภาพทางวิชาการสูงไว้จำนวนมากและบรรยายความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนกฎหมายด้วยพระองค์เอง มีการนำกฎหมายนานาประเทศมาเป็นแนวทางการศึกษา และยังทรงมีความแยบคายในวิธีการอบรมให้เกิดสติปัญญาจากการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์

ตลอดระยะเวลาที่ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ทรงให้ความสำคัญแก่โรงเรียนกฎหมายเป็นอย่างมาก ถึงกับทรงเปรียบว่า “... โรงเรียนกฎหมายนั้นสำคัญเท่ากับอาหารที่จะต้องรับประทานทุก ๆ วัน ขาดเวลาใดงานอื่นเสียไปด้วยกัน...” เหนืออื่นใดนักเรียนที่เป็นผลผลิตหรือ “เนติบัณฑิตสยาม” ต้องเป็นผู้มีมาตรฐานทางวิชาการ และมีมาตรฐานทางจิตใจ โดยทรงรับสั่งว่า “ผู้ที่จะหาความเจริญรุ่งเรืองในวิชาชีพทางกฎหมายต้องได้ศึกษาและอบรมทางจิตใจ ความเจริญทางวิชาการและจิตใจต้องขึ้นมาเท่า ๆ กัน”

แม้กาลสมัย ก้าวล่วงผ่าน จาก “โรงเรียนกฎหมาย” ซึ่งพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ทรงวางรากฐานในปี ๒๔๔๐ เติบโตใหญ่สู่การเป็น “เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์” แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นสถาบันหลักในการผลิตนักกฎหมายของประเทศเพื่อไปประกอบวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ ทั้งผู้พิพากษา อัยการ ทนายความและนิติกร เจกเช่นเดียวกับเมื่อครั้งอดีต และเนื่องในวาระครบรอบวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระบิดาแห่งกฎหมายไทย “วันพี” ๗ สิงหาคม ๒๕๖๗ นี้ ดิฉัน นางอโนชา ชีวิตโสภณ นายกเนติบัณฑิตยสภาและนักกฎหมายไทย ขอน้อมรำลึกด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณและขอสืบสานพระปณิธานอย่างมุ่งมั่นด้วยการต่อยอด ขยายผล สร้าง “เนติบัณฑิตไทย” ให้เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด มีอุดมการณ์สูง และมีจิตใจรับใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป

เบื้องจากปก

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
"พระบิดาและปฐมาจารย์แห่งนักกฎหมายไทย"



สุภาภรณ์ นิปวนิชย์^(๑)

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงมีพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ เป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๑๔ ในสมเด็จพระปิยมหาราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ซึ่งประสูติ ณ เมืองพุนขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีจอ จศก จุลศักราช ๑๒๓๖ ตรงกับวันที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๑๗ พระองค์ทรงเป็นต้นราชสกุล รพีพัฒน

การศึกษา

เมื่อพระชนมายุได้พอสมควร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์สมเด็จพระบรมชนก ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงเข้าศึกษาวิชาภาษาไทยเป็นครั้งแรกในสำนักพระยาศรีสุนทรโวหาร

(๑) อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาเสพติด ๙

สารบัญ

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำ

- ออนุกรรมการประชาสัมพันธ์

ประธานฝ่ายอำนวยการ

- นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม

รองประธานฝ่ายอำนวยการ

- นายกฤษฎา บุญสมมิตร

ฝ่ายอำนวยการ

- นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทร์พรกิจ
- นางสาวสุภาภรณ์ ไชยบูรณ์
- นายทรงพล สุวรรณพงศ์
- นางสาวฐษา เหมเวช
- ผศ.ดร.ศรีพิชรา สิกิริคำจรง
- นายเชษฐา สุขสมเกษม

กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ

- นายกฤษฎา บุญสมมิตร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

- ผศ.ดร.สมหมาย จันทร์เรือง
- นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์
- นายมนต์ชัย ชนินทรสีลา
- นายอำนาจ เนตยสุภา
- นายทีปกร โทมาพันธ์

ฝ่ายดำเนินการ

- นางพรรณวริน แดงอ่อน
- นายสิทธิฤทธิ์ โสวัณณะ
- นางวาสนา เกตุแห่ง

หน้าปก

๗ สิงหาคม วันพี

๒

บทอาเศียรวาทถวายพระพรชัยมงคล
สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง

๓

สารเนื่องในวันพี โดยนายกเนติบัณฑิตยสภา

๔

สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก เรื่อง
"พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์"
พระบิดาและปฐมาจารย์แห่งนักกฎหมายไทย"

๙

ปัญหาจากข้อหารือกฎหมายที่น่าสนใจ

๑๒

เจาะฎีกาเด่น

๑๔

ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

๑๙

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

๒๑

บทความเรื่อง "การใกล้เกลี้ยก่อนพ้อง & การใกล้เกลี้ย
ออนไลน์ เครื่องมือยกระดับการเข้าถึงความยุติธรรม
(Access to Justice) ของศาลยุติธรรม ตอนจบ"

๒๖

มุขข่า

๒๗

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

๒๘

บรรณาธิการแถลง



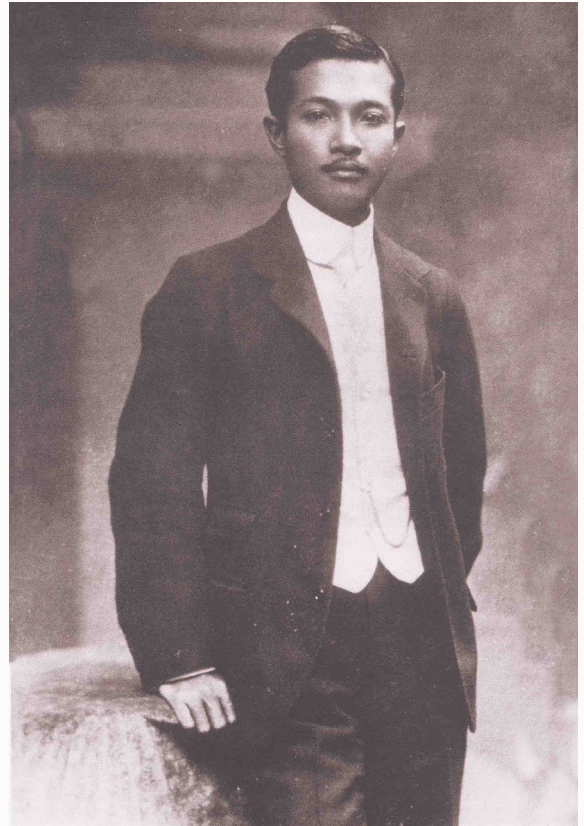
(น้อย อาจารย์ยางกูร) เมื่อได้ทรงผ่านการศึกษภาษาไทย เป็นเบื้องต้นแล้ว ได้ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงเข้าศึกษาภาษาอังกฤษขึ้นต้นในสำนักครุฑรามสามิ และในปีพุทธศักราช ๒๔๒๖ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงเข้าศึกษาภาษาไทยอยู่ในสำนักพระยาโฆวาทรงกิจ (แก่น) เปรียญ ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๒๗ ทรงเข้าศึกษาในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ โดยมีพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เป็นครูสอน พระองค์ทรงมีความรู้แตกฉานในการเล่าเรียนเป็นที่พอใจของพระยายมราชครูผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง

โสกันต์ และ ทรงผนวช

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาของพระราชโอรส ดังนั้น พระองค์จึงมีพระราชปณิธานแน่วแน่ที่จะส่งพระราชโอรสทุกพระองค์ไปทรงศึกษาต่างประเทศด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ พร้อมทั้งทรงวางแผนการศึกษาให้แก่บรรดาพระราชโอรสไว้อย่างครบถ้วน เพื่อสนองความต้องการของบ้านเมืองอย่างตรงเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการคลัง การทูต การทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านกฎหมาย ซึ่งนับว่าจำเป็นสำหรับบ้านเมืองในยุคนั้น ทรงกำหนดเวลาการส่งราชโอรสไปทรงศึกษาในต่างประเทศตามลำดับพระชนมายุ และทรงกำหนดจะส่งพระราชโอรสรุ่นใหญ่ ๔ พระองค์ ออกไปทรงศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๔๒๘

เพื่อให้การเป็นไปตามที่ทรงกำหนดไว้ ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีโสกันต์ พระเจ้าลูกยาเธอ ที่มีพระชนมายุถึงกำหนดโสกันต์ได้ คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถและพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงปราจิณกิติบดี เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๒๗ ส่วนพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชนั้น โสกันต์ต่อมาภายหลัง

และเนื่องจากทั้ง ๔ พระองค์จะต้องเสด็จไปทรงศึกษา ณ ต่างประเทศ ซึ่งมีได้บันทึกพระพุทธรูป พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระราชดำริว่า พระเจ้าลูกยาเธอ น่าจะได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาไว้เป็นพื้นฐาน ซึ่งมีประเพณีทรงผนวชของเจ้านาย อันถือว่าเป็นการปฏิญาณมอบถวายพระองค์ไว้ในพระพุทธศาสนา ดังนั้น แม้ว่าจะเป็นระยะเวลาสั้น และพระเจ้าลูกยาเธอจะยังทรงพระเยาว์กว่าเจ้านายที่ทรงผนวชมาก่อน แต่ทรงตั้งพระทัยที่จะทรงผนวช พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า

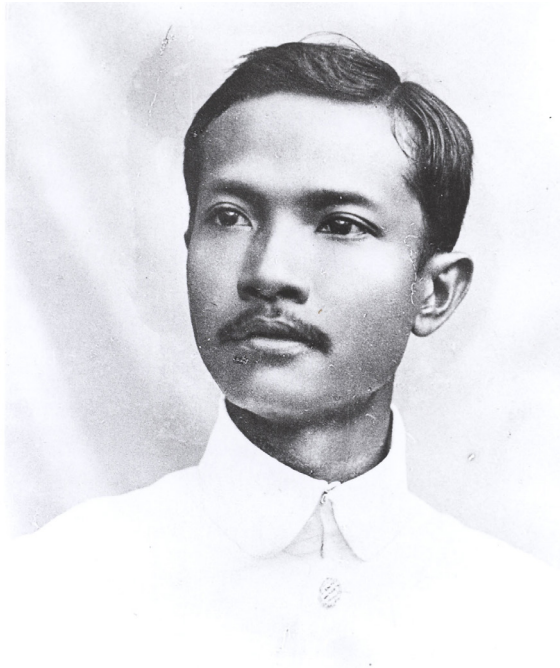


เจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้จัดการทรงผนวชพระเจ้าลูกยาเธอ ทั้ง ๔ พระองค์ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยมี สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เป็นองค์อุปัชฌาย์

ในวันศุกร์ที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๒๘ จึงลาผนวชเสด็จกลับเข้าประทับในพระบรมมหาราชวัง เพื่อเตรียมพระองค์ก่อนที่จะเสด็จไปทรงศึกษา ณ ทวีปยุโรป ต่อไป

ทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเข้าศึกษาชั้นมัธยมในกรุงลอนดอนเป็นเวลา ๓ ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์ศึกษาวิชาการฝ่ายพลเรือน พระองค์ทรงเลือกเรียนวิชากฎหมาย เหตุที่ทรงเลือกวิชากฎหมายก็เนื่องจากเมืองไทยในเวลานั้นมีศาลกงสุลฝรั่งชาวยุโรป และอเมริกามีอำนาจในประเทศไทย ซึ่งยากแก่การปกครอง จึงมีพระทัยตั้งมั่นที่จะพยายามขอเลิกอำนาจศาลกงสุลต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศของเรามีเอกราชทางการศาลอย่างแท้จริง จึงทรงเลือกศึกษาวิชากฎหมายเพื่อจะได้กลับมาพัฒนากฎหมายของบ้านเมือง กับพัฒนาผู้พิพากษา และราชการศาลยุติธรรมให้ดีขึ้น เพื่อต่างชาติจะได้ยอมรับนับถือ และยอมอยู่ใต้อำนาจของศาลเรา



เสด็จในกรมฯ ทรงมีพระสติปัญญาเฉลียวฉลาด มาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ทรงแสดงพระปรีชาสามารถ สอบผ่านเข้าเรียน ณ สำนักโครัสเซิร์ช มหาวิทยาลัย ออกซ์ฟอร์ดได้ เมื่อพระชันษาได้ ๑๗ พรรษา คราวแรก มหาวิทยาลัยไม่ยอมรับเข้าศึกษา อ้างระเบียบว่าพระองค์ จะศึกษาได้ต้องมีพระชันษา ๑๘ พรรษา แต่ก็ต้องจำนน ด้วยเหตุผลที่พระองค์ท่านดำรัสอ้างว่า "คนไทยนั้น เกิดง่ายตายเร็ว" ดังนั้นจึงทดลองให้พระองค์สอบไล่ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก็ทรงสอบไล่ได้ในที่สุด พระองค์ทรง พระอุทสาหะเอาพระทัยใส่เป็นอย่างมาก สอบไล่ผ่าน ทุกวิชา ได้รับปริญญา B.A. ชั้นเกียรตินิยม ภายในเวลา ๓ ปี เมื่อพระชันษาได้เพียง ๒๐ พรรษา ซึ่งบุคคลธรรมดา ต้องเรียนถึง ๔ ปี เป็นที่พอพระราชหฤทัยของพระบาท สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงยิ่งนัก ถึงกับทรงเรียกเสด็จ ในกรมฯ ว่า "**เฉลียวฉลาดพี**"

เสด็จกลับกรุงเทพมหานคร และทรงรับราชการ

เมื่อเสด็จกลับมาถึงกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้พระองค์ทรงรับราชการในออฟฟิศ ราชเลขานุการ (สำนักเลขานุการ) และในกลางปีนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้พระองค์เป็นองคมนตรี

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ โปรดเกล้าฯ ให้เสด็จในกรมทรงรับ ตำแหน่งสภานายกพิเศษ ทรงจัดตั้งศาลในมณฑล ออยุธยาเป็นแห่งแรก ทรงตัดสินคดีทั้งปวงด้วย พระองค์เอง โดยความรวดเร็วและยุติธรรม ปรากฏ

พระปรีชาสามารถเป็นที่นิยมยินดีทั่วไปในหมู่ประชาชน มณฑลนั้น นอกจากนั้นก็ได้มีการจัดตั้งศาลมณฑล ต่าง ๆ อีกหลายแห่ง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศตั้งให้เสด็จในกรมฯ เป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๙ ซึ่งขณะนั้นเสด็จในกรมทรงมีพระชนมายุเพียง ๒๒ พรรษาเท่านั้น นับได้ว่าเป็นเสนาบดีที่หนุ่มที่สุด เมื่อพระองค์ทรงได้รับตำแหน่งเป็นเสนาบดีกระทรวง ยุติธรรมแล้ว ก็ได้ทรงเริ่มจัดการแก้ไขเปลี่ยนแปลง งานในกระทรวงยุติธรรมให้เป็นระเบียบเรียบร้อยยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้ารูปแบบสากลนิยม

พ.ศ. ๒๔๔๐ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เสด็จในกรมฯ เป็นประธาน ตรวจพระราชกำหนดบทพระอัยการแก้ไขใหม่ พระองค์ทรง เป็นกำลังสำคัญในการตรวจชำระบทพระอัยการครั้งนี้ อย่างมาก โดยเฉพาะการจัดทำกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายไทยฉบับแรก หลังจาก ที่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว พระองค์ ยังทรงพระอุทสาหะนิพนธ์ตำราอธิบายตัวบทกฎหมายนั้น ให้กระจ่างชัดเพื่อสะดวกแก่การศึกษา และตีความให้ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ร่างเดิม

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๑ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จในกรมฯ เป็นกรรมการตรวจตัดสินความฎีกา คณะกรรมการชุดนี้ มีชื่อว่า "**ศาลกรรมการฎีกา**" ทำหน้าที่เป็นศาลสูงสุดของ ประเทศ แต่ไม่สังกัดกระทรวงยุติธรรม และในภายหลังได้ กลายมาเป็นศาลฎีกา ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ เสด็จในกรมฯ ทรงได้รับ พระราชทานพระสุพรรณบัตรเป็นกรมหมื่นราชบุรดีแรก ฤทธิ ตามโบราณประเพณีของไทย สำหรับพระองค์เจ้า พระองค์ใดที่บำเพ็ญคุณความดี อันเป็นประโยชน์แก่ ประเทศชาติเป็นอเนกประการ จะได้รับพระกรุณาโปรด เกล้าฯ ให้สถาปนาเป็นพระองค์เจ้าต่างกรม

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ เสด็จในกรมฯ ได้ทรงดำริจัดตั้ง กองพิมพ์ลายนิ้วมือขึ้นที่กองสกุโทษ ได้ทรงสอนวิธีตรวจ เส้นลายมือ และวิธีเก็บพิมพ์ลายมือสำหรับตรวจพิมพ์ ผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเพิ่มโทษ ผู้กระทำความผิดหลายครั้งที่ไม่เข็ดหลาบ ซึ่งเป็น จุดเริ่มต้นของการพิสูจน์ลายมือที่กรมตำรวจรับผิดชอบ อยู่ในปัจจุบันนี้

ครั้นถึงปี พ.ศ. ๒๔๔๓ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิได้ถวายหนังสือกราบบังคมทูล



จากโรงเรียนกฎหมาย จนกลายเป็น สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง เนติบัณฑิตยสภา

การศึกษาเล่าเรียนกฎหมายในสมัยนั้นเป็นไปในช่วงแคบ ผู้ที่มีความรู้ในทางกฎหมายแทบจะนับตัวถ้วน ซึ่งผู้ใดที่ใครจะมีความรู้ในทางกฎหมาย ก็ต้องสมัครเข้าไปรับใช้การงานของท่านเสนาบดีบ้าง ท่านผู้ใหญ่ในวงการกฎหมายบ้าง เมื่อท่านเหล่านั้นเมตตาที่สั่งสอนให้ทีละเล็กละน้อย เสด็จในกรมฯ ทรงดำริว่า การที่จะรับราชการฝ่ายการศาลยุติธรรมให้เป็นไปด้วยดีนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีผู้รู้กฎหมายมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน ซึ่งทางที่ดีที่สุดก็คือ เปิดให้มีการสอนวิชากฎหมายขึ้นให้เป็นการแพร่หลายโดยให้โอกาสแก่บุคคลที่สนใจให้เข้าศึกษาได้ จึงได้ทรงตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ (ร.ศ. ๑๑๖) ได้ทรงพระอุทิศสภาระยะเวลามาประทานสอนวิชากฎหมายให้แก่นักเรียนด้วยพระองค์เองแต่แรกทุกลักษณะวิชา โรงเรียนกฎหมายในสมัยนั้นจัดขึ้นเป็นกิ่งราชการคล้ายหอพระสมุดสำหรับพระนคร และมีการสอบไล่เป็นเนติบัณฑิตครั้งแรกในปลายปีนั้น ซึ่งนักเรียนกฎหมายที่สอบไล่ได้ ๙ ท่าน ล้วนแต่เคยทำงานมาแล้ว คะแนนแบ่งเป็น ๒ ชั้น ชั้นที่ ๑ มี ๔ ท่าน ชั้นที่ ๒ มี ๕ ท่าน ในชั้นที่ ๑ มีผู้ได้รับเหรียญดุษฎีมาลาเข็มศิลปวิทยา ๑ ท่าน คือ **เจ้าพระยามหิธร (ลออ ไกรฤกษ์)** ได้รับยกย่องว่าเป็น**เนติบัณฑิตไทยคนแรก** และต่อมาก็มีการสอบไล่เป็นประจำทุกปี มีเนติบัณฑิตไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี

เนื่องจากโรงเรียนกฎหมาย ซึ่งเสด็จในกรมฯ ได้ทรงจัดตั้งขึ้นมีการศึกษาเป็นปีกแผ่น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาฯ โปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ให้ยกโรงเรียนกฎหมายขึ้นเป็นโรงเรียนหลวงอยู่ในกระทรวงยุติธรรม พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงริเริ่มพระราชทานกำเนิด**เนติบัณฑิตยสภา** ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ ต่อมาเมื่อมีพระบรมราชโองการ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ให้โรงเรียนกฎหมายอยู่ในความควบคุมของสภานิติศึกษา จนกระทั่งสมัยเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว โรงเรียนกฎหมายได้โอนไปรวมกับแผนกรัฐศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ อยู่ ๑ ปี เรียกว่าแผนกนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลจึงจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้น หรือที่เรียกในปัจจุบันว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้โอนแผนกนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปดำเนินการสอนในมหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นใหม่นี้แยกเป็น



อิสระส่วนหนึ่งต่างหาก

ครั้นต่อมาเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ทางเนติบัณฑิตยสภาได้จัดตั้งสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาขึ้น เพื่ออบรมให้นักศึกษาในทางกฎหมายได้มีความชำนาญชำนาญเพิ่มเติมจากที่ได้ศึกษามาแล้วจากมหาวิทยาลัย โดยเริ่มเปิดการสอนตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๑ การศึกษาในปีแรกเรียกว่า การศึกษาศัมัยที่ ๑ และมีผู้สอบสำเร็จความรู้ชั้นเนติบัณฑิตได้ ๖ ท่านในสมัยแรก ซึ่งท่านศาสตราจารย์จำรัส เขมะจารุ สอบได้อันดับที่ ๑ ของสำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา และได้มีการเปิดสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิต ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๖๗ (สมัยที่ ๑ ถึงสมัยที่ ๗๗) รวมมีผู้สอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิตไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๒๔๗๖ จากโรงเรียนกฎหมาย และจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ จนถึงปัจจุบัน จำนวนทั้งสิ้น ๔๕,๐๙๔ คน

การศึกษาในทางวิชากฎหมายที่เป็นปีกแผ่นแน่นอนมาได้จนทุกวันนี้ คงจะไม่มีใครโต้แย้งว่ามีใช้เป็นผลโดยตรงอันสืบเนื่องมาจากพระราชดำริ และพระอุทิศสภาระยะของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ด้วยพระเกียรติคุณอันสูงสุดจะพรรณนา ที่มีต่อประเทศชาติ และ นักกฎหมายทั้งปวงเป็นอนุเคราะห์การ ทำให้ประชาชนทั่วไปขนานนามพระองค์ท่านว่า **"พระบิดา และปฐมาจารย์แห่งนักกฎหมายไทย"**



ปัญหาจากข้อหาหรือ กฎหมายที่ฝ่าฝืน

การมีผลผูกพันของสัญญากรณีกรรมการผู้มีอำนาจ
ลงนามผูกพันบริษัทลงนามไม่ครบถ้วน^(๑)

นาถสินี ยุติธรรมดำรง^(๒)

ข้อเท็จจริง

องค์การบริหารส่วนตำบล อ. (อบต. อ.) หรือเกี่ยวกับการลงนามในสัญญา กรณี อบต. อ. ได้ทำสัญญาจ้างโครงการปรับปรุงประปาผิวดิน กับบริษัท ป. (บริษัท) ผู้รับจ้าง ตามสัญญาจ้างเลขที่ ๒๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๘ วงเงินสัญญา ๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่ปรากฏว่าผู้รับจ้างไม่เข้าทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา อบต. อ. จึงได้ทำหนังสือแจ้งกึ่งงานไปยังกรมบัญชีกลางเพื่อพิจารณาสั่งให้เป็นผู้ทำงาน แต่กรมบัญชีกลางส่งเรื่องคืนเพื่อให้ อบต. อ. ตรวจสอบสัญญาว่ามีผลผูกพันกับอบต. อ. หรือไม่ เนื่องจากกรรมการผู้มีอำนาจลงนามในบริษัท ลงนามไม่ครบสองคนตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนของบริษัท^(๓) กล่าวคือ มีเพียงนาย อ. กรรมการ ลงนามคนเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้วางหลักประกันสัญญาจำนวนเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นหลักประกันในการทำสัญญาดังกล่าว

ข้อหาหรือ

อบต. อ. จึงขอหาหรือ ดังนี้

๑. สัญญามีผลผูกพันบริษัทฯ หรือไม่ อย่างไร หรือ เฉพาะนาย อ. คนเดียว กรณีที่กรรมการผู้มีอำนาจ ลงนามในบริษัทฯ ลงนามไม่ครบสองคนตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนของบริษัทฯ

๒. สัญญาเป็นโมฆะหรือไม่ อย่างไร

๓. ถ้าจากข้อ ๒ สัญญาไม่เป็นโมฆะ อบต. อ. สามารถยึดหลักประกันสัญญาได้หรือไม่ และสามารถแจ้งบริษัทฯ เป็นผู้ทำงานได้หรือไม่ อย่างไร

๔. ถ้าสัญญาเป็นโมฆะ อบต. อ. สามารถคืนหลักประกันสัญญาให้กับผู้รับจ้างได้หรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัย

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า สัญญาจ้างเลขที่ ๒๘/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๘ มีวัตถุประสงค์ว่าจ้างให้บริษัทฯ ดำเนินโครงการปรับปรุงประปาผิวดิน อันเป็นสัญญาจ้างทำของทั่วไป มิได้มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นการพนันวิสัย ที่จะทำให้สัญญาตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ แต่อย่างไร จึงมีผลใช้บังคับได้และผูกพันคู่สัญญา และแม้ นาย อ. กรรมการของบริษัทฯ จะลงลายมือชื่อเป็นผู้รับจ้างในสัญญาจ้างดังกล่าวและประทับตราสำคัญของบริษัทฯ โดยมีได้มีกรรมการผู้มีอำนาจคนอื่นร่วมลงนาม ให้ครบจำนวนสองคน ไม่ถูกต้องตามข้อบังคับของบริษัทฯ ดังที่ได้จดทะเบียนไว้ก็ตาม แต่หาก อบต. อ. ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าบริษัทฯ ได้รับเอางานจ้างตามสัญญาทำ หรือเป็นเจ้าของเงินหลักประกันสัญญา หรือมีพฤติการณ์อื่นอันแสดงว่าบริษัทฯ ให้สัตยาบันหรือยอมรับประโยชน์จากงานจ้างตามสัญญา ดังนี้ ย่อมถือได้ว่าสัญญามีผลผูกพันบริษัทฯ แล้ว ซึ่งกรณีนี้ อบต. อ. สมควรมีหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญาไปยังบริษัทฯ ให้ถูกต้องอีกครั้งหนึ่งด้วย ส่วนกรณีพบว่าบริษัทฯ ไม่มีการให้สัตยาบัน นาย อ. กรรมการบริษัทฯ ในฐานะส่วนตัวก็ยังคงต้องรับผิดชอบ อบต. อ. โดยลำพังในฐานะคู่สัญญา ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๗๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ หรือมาตรา ๘๒๐ แล้วแต่กรณี และเมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้างไม่เข้าทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา อบต. อ. จึงมีสิทธิบังคับหลักประกันสัญญาเพื่อบังคับชำระเอาค่าปรับหรือค่าเสียหายตามสัญญา ข้อ ๑๖ และข้อ ๑๗ ได้เช่นกัน

(๑) จำนวนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาทนายความ เลขที่ ๑๖๖/๒๕๖๕

(๒) อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการในหน้าที่รองเลขาธิการอัยการสูงสุด

(๓) หนังสือรับรองการจดทะเบียนของบริษัทฯ ระบุว่า กรรมการของบริษัทฯ มี ๓ คน ประกอบด้วย (๑) นาย อ. (๒) นาย บ. (๓) นาย ค. สำหรับกรรมการซึ่งลงชื่อผูกพันบริษัทฯ ได้ คือ นาย อ. ลงลายมือชื่อร่วมกับกรรมการคนอื่นอีก ๑ คน และประทับตราสำคัญของบริษัทฯ



สำหรับกรณีที่ขอหาหรือว่า อบต. ล. สามารถแจ้ง บริษัทฯ เป็นผู้ทำงานได้หรือไม่ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๙ กำหนดให้ปลัดกระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งให้เป็นผู้ทำงาน อีกทั้งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑๙๓ ตลอดจนหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) ๐๕๐๕.๒/๖ ๕๙๖ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง การกำหนดแบบแจ้งผู้ทำงาน ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องการพิจารณาให้คู่สัญญาภาครัฐเป็นผู้ทำงานไว้แล้วอบต. ล. จึงชอบที่จะดำเนินการตามบทกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องดังกล่าว

หมายเหตุ

๑. **นิติกรรมสัญญาจะตกเป็นโมฆะได้ก็แต่โดยผลของกฎหมาย** กล่าวคือ จะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้ โดยชัดแจ้งว่าการทำนิติกรรมสัญญาในลักษณะนั้น ๆ จะทำให้นิติกรรมสัญญานั้นตกเป็นโมฆะ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดถึงสาเหตุที่จะทำให้นิติกรรมสัญญาตกเป็นโมฆะไว้หลายกรณี เช่น เรื่องวัตถุประสงค์ของนิติกรรม ตามมาตรา ๑๕๐ (ซึ่งบัญญัติเป็นสาระสำคัญของกรณีการได้มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้าม ชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ), เรื่องแบบของนิติกรรม ตามมาตรา ๑๕๒, เรื่องการแสดงเจตนาชอ้อนเร้น ตามมาตรา ๑๕๔, เรื่องการแสดงเจตนาหลง ตามมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง, เรื่องการแสดงเจตนาอำพรางหรือนิติกรรมอำพราง ตามมาตรา ๑๕๕ วรรคสอง, เรื่องความสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรม ตามมาตรา ๑๕๖, เรื่องการทำนิติกรรมอันมีเงื่อนไขไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๑๕๘, กรณีเมื่อมีการบอกล้างโมฆะกรรม ซึ่งกฎหมายให้ถือว่านิติกรรมตกเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรก คู่กรณีต้องกลับคืนสู่ฐานะเดิม ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง และสาเหตุแห่งความเป็นโมฆะตามกฎหมายลักษณะอื่น ๆ เป็นต้น

ซึ่งกรณีตามข้อหาเรื่องนี้ แม้กรรมการของบริษัทฯ จะลงลายมือชื่อเป็นผู้รับจ้างในสัญญาจ้างดังกล่าว และประทับตราสำคัญของบริษัทฯ โดยมีได้มีกรรมการผู้มีอำนาจคนอื่นร่วมลงนามให้ครบจำนวนสองคน ไม่ถูกต้องตามข้อบังคับของบริษัทฯ ดังที่ได้จดทะเบียนไว้ก็ตาม สัญญาจ้างดังกล่าวก็ไม่เข้ากรณีกฎหมาย

บัญญัติให้การทำสัญญาในลักษณะดังกล่าวตกเป็นโมฆะแต่อย่างใด

๒. **สำหรับความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ บัญญัติให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๒๐** บัญญัติว่า "ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน" ดังนั้น หากกรรมการบริษัทกระทำการในนามของบริษัท และเป็นการกระทำภายในขอบอำนาจของกรรมการนั้น บริษัท ผู้เป็นตัวการย่อมต้องผูกพันต่อบุคคลภายนอกในการกระทำของกรรมการในฐานะตัวแทนที่ได้กระทำไปภายในวัตถุประสงค์ของบริษัท และกรรมการไม่ต้องผูกพันรับผิดชอบเป็นส่วนตัวต่อบุคคลภายนอกนั้น ดังเช่นที่ศาลฎีกาได้มี **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๓ - ๒๒๘/๒๕๕๓** วินิจฉัยว่า "พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๕ ได้ให้คำนิยามคำว่า นายจ้างในทำนองเดียวกันกับพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕ ว่า นายจ้าง หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย เมื่อจำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ ย่อมมีฐานะเป็นนายจ้างของโจทก์ แต่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนายจ้างโดยตรงของโจทก์มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีจำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ ซึ่งความเกี่ยวพันกันระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทน และบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทน มาตรา ๘๒๐ มีความหมายว่า กิจการใดอันตัวแทนได้กระทำไปในขอบอำนาจของตัวแทนนั้นเป็นการกระทำของตัวการ จำเลยที่ ๑ ผู้เป็นตัวการจึงต้องผูกพันต่อบุคคลภายนอกในการกระทำของจำเลยที่ ๒ ที่ได้กระทำไปภายในวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ ไม่ผูกพันรับผิดชอบเป็นส่วนตัวต่อโจทก์ และ **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๑๐ - ๑๐๕๑๒/๒๕๕๖** วินิจฉัยว่า โจทก์ทั้งสามเป็นคนหางานพ็องเรียกเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศที่จำเลยที่ ๑ บริษัท ผู้จัดการหางานเรียกเก็บไปจากโจทก์ทั้งสามคน ตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๔๖ ไม่ได้พ็องให้จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลรับผิดชอบในฐานะที่จำเลยที่ ๑ เป็นนายจ้าง จึงไม่อาจนำความ



ในมาตรา ๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาปรับใช้เพื่อบังคับให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นเพียงกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ และเป็นตัวแทนจำเลยที่ ๑ ต้องร่วมรับผิดชอบในฐานะที่เป็นนายจ้างด้วย กรณีต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ และมาตรา ๘๒๐, ๘๒๑ เมื่อจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ กระทำการแทนจำเลยที่ ๑ ในขอบอำนาจจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว

นอกจากนี้ **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๗๑๑/๒๕๕๐** ก็วินิจฉัยทำนองเดียวกันว่า จำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน ข้อพิพาทตามฟ้องสืบเนื่องจากโจทก์ทำสัญญาอนุญาตให้จำเลยที่ ๑ ใช้ลิขสิทธิ์เพลงของโจทก์โดยกำหนดให้ชำระค่าตอบแทน ต่อมาโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยทั้งสองว่าผิดสัญญาดังกล่าวเป็นคดีแพ่งที่ศาลแพ่งธนบุรีจนกระทั่งมีการทำสัญญาประนีประนอม ยอมความกัน โจทก์ยื่นยื่นข้อเท็จจริงมาในอุทธรณ์ว่าจำเลยที่ ๒ มิได้เป็นผู้สัญญาจำเลยที่ ๒ เป็นเพียงผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คเพื่อชำระค่าตอบแทนให้แก่โจทก์ตามสัญญาเท่านั้น จำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ ๑ จึงอยู่ในฐานะตัวแทนของจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ ประกอบด้วยมาตรา ๘๒๐ ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ กระทำนอกขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน และไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ ได้ประกอบการใช้ลิขสิทธิ์ของโจทก์ในฐานะส่วนตัว จำเลยที่ ๒ จึงหาต้องร่วมรับผิดชอบต่อโจทก์ด้วยไม่ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒

๓. อย่างไรก็ดี **หากกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนบริษัทได้กระทำการในนามบริษัทโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบอำนาจ ย่อมไม่ผูกพันบริษัทในฐานะตัวการเว้นแต่บริษัทซึ่งเป็นตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓** ซึ่งศาลฎีกาได้เคยมีคำวินิจฉัยถึงกรณีที่แม้กรรมการจะกระทำการในนามบริษัทโดยไม่มีอำนาจกระทำการซึ่งไม่ถูกต้องตามข้อบังคับของบริษัท แต่หากบริษัทตัวการได้ให้สัตยาบันการกระทำดังกล่าวแล้ว การกระทำของกรรมการนั้น ย่อมผูกพันบริษัทด้วย และกรรมการผู้กระทำการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบอำนาจไม่ต้องรับผิดชอบส่วนตัวต่อบุคคลภายนอกนั้น เช่น **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๓๒๔/๒๕๕๒** จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เป็นกรรมการของจำเลยที่ ๑ ลงชื่อในสัญญาค่าสิทธิการเช่าโดยไม่มีอำนาจกระทำการซึ่งไม่ถูกต้องตามข้อบังคับของจำเลยที่ ๑ ตามหนังสือรับรองที่ต้องมีจำเลยที่ ๒ ลงลายมือ

ชื่อร่วมกับกรรมการอื่นอีกหนึ่งคนซึ่งต้องมีใช้จำเลยที่ ๓ และประทับตราสำคัญของบริษัทตาม แต่จำเลยที่ ๑ ก็ได้ให้สัตยาบันการกระทำดังกล่าวตามรายงานการประชุมกรรมการ จึงผูกพันจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์เป็นส่วนตัว และ **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๕๓/๒๕๕๘** การที่ จ. ลงนามในสัญญาจ้างแรงงานในฐานะรองกรรมการผู้จัดการของบริษัทลูกหนึ่ง แม้จะไม่มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท แต่เมื่อปรากฏว่าลูกหนึ่งได้ยอมรับเอาผลงานที่เจ้าหนี้ทำให้ และลูกหนึ่งได้จ่ายค่าจ้างนับแต่เจ้าหนี้เริ่มทำงานตลอดมาจนเลิกจ้าง เป็นเวลา ๑ ปี ๓ เดือน โดยไม่ได้โต้แย้ง ถือว่าลูกหนึ่งตัวการได้ให้สัตยาบันยอมรับโดยปริยายว่าเจ้าหนี้เป็นลูกจ้างของลูกหนึ่งแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๒๓ ลูกหนึ่งจะต้องผูกพันและรับผิดชอบตามสัญญาจ้างแรงงาน นอกจากนี้ **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๕๓ - ๓๓๕๐/๒๕๕๘** ก็วินิจฉัยไว้ในทำนองเดียวกันอีกว่า แม อ. กรรมการผู้ร้องลงลายมือชื่อในสัญญาซื้อขายโอนน้ำและไฟฟ้าโดยมิได้ประทับตราสำคัญของผู้ร้องเป็นการไม่ถูกต้องตามข้อบังคับของบริษัทผู้ร้องอันได้จดทะเบียนไว้ก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๖๗ บัญญัติให้ความเกี่ยวพันกันในระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยตัวแทน กรณีจึงเป็นเรื่อง อ. ในฐานะตัวแทนลงลายมือชื่อในสัญญาดังกล่าวแทนผู้ร้องซึ่งเป็นตัวการโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบอำนาจ การที่ผู้ร้องได้ยอมรับและปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าวมาโดยตลอด จึงเป็นข้อแสดงว่าผู้ร้องได้ให้สัตยาบันแก่การนั้นแล้ว สัญญาซื้อขายโอนน้ำและไฟฟ้าย่อมมีผลผูกพันผู้ร้องซึ่งเป็นตัวการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๒๓

ดังนั้น โดยหลัก หากกรรมการบริษัทซึ่งเป็นตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยไม่ถูกต้องตามข้อบังคับอันได้จดทะเบียนไว้แล้วของบริษัทผู้เป็นตัวการ ย่อมเป็นการกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบอำนาจ และการกระทำดังกล่าวไม่ผูกพันบริษัทผู้เป็นตัวการ แต่หากบริษัทผู้เป็นตัวการได้ให้สัตยาบันแก่การกระทำดังกล่าว กรณีจึงเข้าข้อยกเว้นของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๒๓ ที่ทำให้การกระทำของกรรมการบริษัทดังกล่าวผูกพันบริษัทในฐานะตัวการด้วย ส่วนการพิจารณาว่าบริษัทตัวการได้ให้สัตยาบันแก่การกระทำของกรรมการบริษัทตัวแทนที่ได้กระทำไปโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบอำนาจแล้วหรือไม่ อย่างไร ย่อมต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงเป็นรายกรณี

เจาะฎีกาเด่น

ในกรณีที่มีปัญหาการตีความและเป็นที่ยสงสัย ผู้รับประกันภัยต้องใช้
คำสินไหมทดแทนในส่วนที่นอกเหนือจากค่าเสียหายเบื้องต้นเต็มจำนวน



รังสิชัย
บรรณกิจวิจารณ์^(๑)



มนต์ชัย
ชินทรลีลา^(๒)



ภคพัฒน์
ชินทรลีลา^(๓)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๖๕/๒๕๖๕

นาย ก. โจทก์
บริษัท ก. จำเลย

กรมธรรม์ประกันภัยคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ
ข้อ ๓.๑.๗ มีข้อความว่า กรณีผู้ประสบภัยเป็นผู้ขับขี่รถ
คันที่เอาประกันภัยและเป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบอุบัติเหตุ
หรือไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชอบต่อผู้ขับขี่ ที่เป็นผู้ประสบภัย
บริษัทจะรับผิดชอบจ่ายค่าสินไหมทดแทนไม่เกินค่าเสียหาย
เบื้องต้นเท่านั้น^(๔) ดังนั้น การที่จำเลยจะอ้างข้อสัญญา
ดังกล่าวเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของตนเองไม่เกินค่าเสียหาย
เบื้องต้น จึงมีได้เพียง ๒ กรณี คือ (๑) ผู้ประสบภัย
ซึ่งเป็นผู้ขับขี่เป็นฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ หรือ (๒) ไม่มีผู้ใด
ต้องรับผิดชอบต่อผู้ขับขี่ในอุบัติเหตุ นั้น ซึ่งตามกรมธรรม์ฯ
ข้อ ๑๗ กำหนดให้ใช้คู่มือตีความกรมธรรม์คุ้มครอง

ผู้ประสบภัยจากรถ ยกตัวอย่างข้อความที่ว่า “ไม่มีผู้ใด
รับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้ประสบภัยที่เป็นผู้ขับขี่นั้น เช่น
ถูกรถอื่นชนเป็นเหตุให้ผู้ประสบภัยที่เป็นผู้ขับขี่ได้รับบาดเจ็บ
หรือเสียชีวิต แต่รถที่มาชนนั้นหลบหนีไปไม่สามารถ
ติดตามหรือทราบได้ว่าผู้ใดเป็นผู้ที่จะต้องรับผิดชอบตาม
กฎหมาย” ซึ่งมุ่งเฉพาะกรณีไม่ทราบตัวผู้ที่ต้องรับผิดชอบ
แต่คดีนี้บางทีพวกรถผู้ตายและเป็นผู้ประสบภัยซึ่งขับ
รถจักรยานยนต์คันที่จำเลยรับประกันภัย มิได้เป็นฝ่ายที่
ต้องรับผิดชอบต่ออุบัติเหตุที่เกิดขึ้น และมีผู้ที่ต้องรับผิดชอบ
ตามกฎหมายต่อผู้ตายคือ นายกีนกร ผู้ขับรถจักรยานยนต์ที่
เฉี่ยวชนรถจักรยานยนต์ของผู้ตาย เพียงแต่นายกีนกร
ถึงแก่ความตายไปก่อนถูกดำเนินคดีอาญา หากใช่เป็น
กรณีไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชอบต่อผู้ประสบภัยดังที่จำเลยอ้าง
ไม่จึงไม่ใช่กรณีที่จำเลยจะรับผิดชอบเพียงไม่เกินค่าเสียหาย
เบื้องต้นดังที่กำหนดไว้ในข้อ ๓.๑.๗

(๑) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์

(๒) ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

(๓) นักศึกษาปี ๔ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(๔) ตาม “กฎกระทรวง กำหนดความเสียหายที่จะให้ได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น จำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น การร้องขอรับและการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น พ.ศ. ๒๕๕๒” ข้อ ๓ (๒) กรณีผู้ประสบภัยได้รับความเสียหายต่อชีวิต : ค่าเสียหายเบื้องต้น ๓๕,๐๐๐ บาทต่อหนึ่งคน , ค่าสินไหมทดแทนส่วนที่เกินจากค่าเสียหายเบื้องต้น อีก ๒๖๕,๐๐๐ บาทต่อหนึ่งคน รวม ๓๐๐,๐๐๐ บาท (พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๒ การได้รับชดใช้ค่าเสียหายเบื้องต้นตามมาตรา ๒๐ ไม่ได้ตัดสิทธิผู้ประสบภัยที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ , มาตรา ๒๕ วรรคสอง ให้ถือว่าค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นส่วนหนึ่งของเงินค่าสินไหมทดแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ,

หมายเหตุ คำสินไหมทดแทนส่วนที่เกินจากค่าเสียหายเบื้องต้น ได้ปรับเพิ่มเป็น ๕๐๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓ (แต่เหตุคดีนี้เกิดวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๑).





เมื่อไม่ใช้กรณีที่จำเลยจะรับผิดชอบเพียงค่าเสียหายเบื้องต้นแล้ว ... ข้อตกลงเกี่ยวกับความรับผิดในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนระหว่างผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัย ไม่ใช่ข้อตกลงว่าผู้รับประกันภัยจะใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายซึ่งผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบ สัญญาประกันภัยที่พิพาทจึงแตกต่างจากสัญญาประกันภัยคำจูน การที่ข้อ ๓.๑.๗ กำหนดไว้ข้างต้นกล่าวถึงแต่เฉพาะกรณีผู้ขับขี่รถคันที่เอาประกันภัยเป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบหรือไม่มีผู้ใดต้องรับผิดชอบ ย่อมทำให้ผู้เอาประกันภัยเข้าใจโดยสุจริต ว่าหากตนเองไม่ได้เป็นฝ่ายผิดแล้วจะมีสิทธิ์ได้รับค่าสินไหมทดแทนเหมือนผู้ประกันภัยคนอื่น ๆ ไม่ใช่ได้รับเพียงค่าเสียหายเบื้องต้น ทั้งการที่กฎหมายบังคับให้เจ้าของรถทุกคันต้องจัดให้มีการประกันความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยยังทำให้ผู้ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายต่างคาดหมายว่าหากตนประสบอุบัติเหตุโดยที่ไม่ได้เป็นฝ่ายผิดก็ต้องได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยเต็มตามวงเงินที่คุ้มครอง

เมื่อข้อความในสัญญาไม่ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้ประสบภัยจะต้องรับผิดชอบต่อผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ประสบภัยจากรถด้วยหรือไม่และเป็นที่ยอมรับ ซึ่งจำเลยผู้รับประกันภัยนำมาใช้ในการรับประกันภัยโดยกำหนดสาระสำคัญต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า

ทั้งหมด จึงถือว่าเป็นสัญญาสำเร็จรูปที่ต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายโจทก์ซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ และมาตรา ๔วรรคสอง จำเลยจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ในฐานะทายาทโดยธรรมของผู้ประสบภัยซึ่งถึงแก่ความตายเต็มจำนวนความคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถกรณีเสียชีวิตเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท

(ชาญณรงค์ ปราณีจิตต์ - แรงรณ ปรีพจน์พจนพิสุทธ์ - จาตุรงค์ สรบุฉัตร)

ข้อสังเกต คำพิพากษาศาลฎีกาประชุมใหญ่เรื่องนี้ เป็นอีกคดีที่เดินตามแนวที่ศาลฎีกาวางหลักไว้ว่า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เอาประกันภัย เจื่อนไขที่ยกเว้นความรับผิดของผู้รับประกันภัยจึงต้องตีความโดยเคร่งครัดถ้ามีข้อสงสัยต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัย (ฎ. ๔๐๕๕/๒๕๖๑) ตัวอย่างเช่น

ฎ. ๗๖๖๔/๒๕๕๙ เจื่อนไขและความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัยระบุว่า การประกันภัยนี้ไม่คุ้มครองความสูญหายอันเกิดจากการลักทรัพย์หรือยักยอกทรัพย์ เมื่อรถยนต์ที่เอาประกันภัยสูญหายเป็นผลมาจากการฉ้อโกง จึงไม่เข้าข้อยกเว้นความรับผิดตามเจื่อนไขและความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัย

ฎ. ๗๘๐/๒๕๕๙ เจื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยที่ว่าผู้เอาประกันภัยจะต้องไม่ตกลงยินยอมเสนอหรือให้สัญญาว่าจะชดใช้ค่าเสียหายให้แก่บุคคลใดโดยไม่ได้ยินยอมจากจำเลย เว้นแต่จำเลยมิได้จัดการต่อการเรียกร้องนั้น เป็นข้อตกลงเพื่อป้องกันมิให้ผู้เอาประกันภัยไปตกลงชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกในกรณีที่ผู้เอาประกันภัยเป็นฝ่ายถูกเท่านั้น แต่กรณีนี้เป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบจำเลยจะยกเอาเจื่อนไขดังกล่าวมาปิดความรับผิดไม่ได้

ฎ. ๙๐๔/๒๕๒๗ การใช้รถยนต์ในทางที่ผิดกฎหมายที่จำเลยร่วมไม่ต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยนั้น มีความหมายว่าเป็นการใช้รถเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อกฎหมายโดยตรง เช่น ใช้รถเป็นพาหนะไปปล้น หรือจงใจบรรทุกของหนีภาษี เป็นต้น แต่การใช้โดยผู้ขับขี่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกยังเรียกไม่ได้ว่าใช้รถยนต์ในทางที่ ผิดกฎหมาย จำเลยร่วมจึงไม่พ้นความรับผิด (บรรทุกข์ขวามีน้ำหนักรวมรถยนต์ประมาณ ๒๒ ตันครึ่ง แล่นผ่านสะพานไม้ชั่วคราวซึ่งได้ติดตั้งป้ายห้ามรถที่มีน้ำหนักบรรทุกเกินกว่า ๑๐ ตัน แล่นผ่านไว้แล้ว เป็นเหตุให้สะพานไม้ชั่วคราวยุบพังชำรุดใช้การไม่ได้)



ฎ. ๒๕๗๐/๒๕๑๘ กรมธรรม์ประกันภัยที่ว่าผู้รับประกันภัยไม่รับผิดชอบในเหตุที่เกิดระหว่างรถถูกคนอื่นเอาไปขับขี่โดยมิได้รับความยินยอมจากผู้เอาประกันภัย ไม่หมายความถึงรถถูกลักไปแล้วเกิดอุบัติเหตุเสียหายแก่รถ

พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีความมุ่งหมายเพื่อให้ความคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนทุกคน ซึ่งได้รับความเสียหายต่อ ชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยเพราะเหตุประสบภัยจากรถให้ได้รับการแก้ไขเยียวยา โดยให้ได้รับค่าเสียหายเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในกรณีได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรืออนามัย หรือให้ได้รับเงินช่วยเหลือเป็นค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพในกรณีเสียชีวิตโดยเร็วที่สุดหลังจากที่ได้รับอุบัติเหตุจากรถ โดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ความรับผิดพร้อมทั้งให้มีสิทธิ

ได้รับค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนพอสมควรหลังจากที่มีการพิสูจน์ความรับผิดแล้ว รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้ธุรกิจประกันภัยเข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระค่าเสียหายเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยและครอบครัว ตลอดจนแบ่งเบาภาระของรัฐบาลในด้านการให้สวัสดิการสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัยจากรถ ดังนั้น หากมีปัญหาในการตีความหรือกรณีเป็นที่สงสัยในกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งผู้รับประกันภัยเป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น ศาลฎีกาวางหลักว่า เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เอาประกันภัยซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น เจื่อนไขที่ยกเว้นความรับผิดของผู้รับประกันภัยจึงต้องตีความโดยเคร่งครัด ถ้ามีข้อสงสัย ต้องตีความให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เอาประกันภัย

ภาษาอังกฤษสำหรับศึกษากฎหมาย

Law is All Around: Thai Law and Father of Thai Law



มณฑล อรรณบลยุคล ^(๑)



๑. ความนำ

บทความภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายฉบับนี้เป็นบทความลำดับที่สี่ในชุด **"Law is All Around"** ^(๒) วัตถุประสงค์ของบทความในชุดนี้ยังคงเหมือนเดิมคือเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่ากฎหมายและภาษาอังกฤษกฎหมายไม่ใช่สิ่งไกลตัวแต่อยู่รอบตัวเรา แม้สำหรับคนที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่

การเรียนภาษาที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของมนุษย์ จะไม่สามารถเรียนอย่างเป็นธรรมชาติได้ แต่จะเป็นการเรียนรู้อาจทำได้ด้วยความเข้าใจ และเลียนแบบคำศัพท์หรือ

รูปประโยคโดยเทียบเคียงกับภาษาแม่ของตนเอง ในการเขียนบทความนี้ ผู้เขียนจึงใช้เทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยเอาไว้ด้วยกัน

เนื่องจากบทความนี้จะเผยแพร่ในเดือนสิงหาคม ซึ่งเป็นวันสำคัญสำหรับนักกฎหมายไทยเพราะเราต่างร่วมใจระลึกถึงวันครบรอบวันสิ้นพระชนม์ของพระบิดาแห่งกฎหมายไทยผู้ทรงวางรากฐานระบบกฎหมายของประเทศไทย ดังนั้น บทความในครั้งนี ผู้เขียนจะกล่าวถึงพระประวัติของพระองค์ท่านโดยสังเขป

๒. พระบิดาแห่งกฎหมายไทยคือใคร ^(๓)

เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๗ พระราชกุมารพระองค์หนึ่งได้มี ประสูติกาลในพระบรมมหาราชวังในวันนั้น คงไม่มีใครคาดคิดว่า พระราชกุมารพระองค์นี้จะเป็นผู้ซึ่งต่อมามีความสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานระบบกฎหมายไทยและปฏิรูประบบราชการศาลและกระบวนการยุติธรรม จนถึงขนาดที่ได้รับการถวายพระเกียรติยศสูงสุดคือได้รับพระสมัญญานามว่า "พระบิดาแห่งกฎหมายไทย" (On October ๒๑, ๑๘๗๔, a royal prince was born in the Grand Palace. On that day, no one would have expected that this royal baby would one day become a person who would later be of great importance in laying the foundation for the Thai legal system and reforming the court system and judicial process, to the extent that he was bestowed the highest honor of being given the title "Father of Thai Law".)

พระราชกุมารนี้เมื่อแรกประสูติทรงพระนามว่า "พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์" เป็นพระราชโอรสในพระบาท

^(๑) ผู้ช่วยเลขานุการรองอธิการสูงสุด และที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ สภาผู้แทนราษฎร, น.บ. (เชียงใหม่), น.บ., น.ม. (ศรีปทุม), LL.M. (Bucerius)

^(๒) โปรดดูบทความในชุดนี้ตามลำดับ คือ Law is All Around: Law and War, Law is All Around: Law and Love และ Law is All Around: Law and ChatGPT บทความทุกเรื่องตีพิมพ์ในวารสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา

^(๓) ข้อมูลพระประวัติพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ผู้เขียนได้เรียบเรียงเนื้อหาในส่วนที่เป็นภาษาไทย และนำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษ





เจ้าจอมมารดาตลับ

พระองค์เจ้า อังวรพรรณิรัชกัญญา

สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ประสูติ แต่เจ้าจอมมารดาตลับ (สกุลเดิม เกตุกัต) พระองค์ มีพระเชษฐภคินีร่วมเจ้าจอมมารดา คือ พระองค์เจ้า อังวรพรรณิรัชกัญญา (When first born, the prince was named "Raphi Phatthanasak". He was a son of King Chulalongkorn (Rama V), born to Consort Talab (née Ketudat). He had one full elder sister, Princess Ajarabarni Rajkanya.)

๓. วัยพระเยาว์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงออกพระนามเรียกขานกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ว่า "รพี" ชาววังเรียกพระองค์ว่า "เสด็จพระองค์รพี"^(๕) พระองค์ทรงรับการศึกษารุ่นต้นในพระบรมมหาราชวัง และต่อมาศึกษาต่อที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ (The King referred to Prince Raphi Phatthanasak by the name "Raphi". The palace people called him "Sadej Phra Ong Raphi". He received his primary education in the Grand Palace and later went to study at Phra Tumnuh Suankularb School.)

พระองค์เป็นหนึ่งในสี่พระราชโอรสชั้นโตในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว^(๕) สามพระองค์ในสี่พระองค์นี้ต่อมาได้ทรงโสกันต์พร้อมกัน ทั้งสี่พระองค์ได้ทรงผนวชพร้อมกันโดยมีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์^(๖) ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์

และต่อมาได้เสด็จไปศึกษาต่อต่างประเทศพร้อมกัน (The prince was one of the four eldest royal sons of King Chulalongkorn. Three out of these four princes later underwent the topknot-cutting ceremony together. All four princes were ordained as monks at the same time, with the Supreme Patriarch Prince Pavares Variyalongkorn serving as their preceptor. Later, they went to study abroad together.)

๔. ทรงศึกษาวิชากฎหมาย และการรับราชการช่วงต้น

พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์เสด็จไปทรงศึกษาภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศสและภาษาละติน^(๗) ที่กรุงเอ็ดินบะระสกอตแลนด์ อยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ต่อมาเสด็จกลับมาสยามชั่วคราว แล้วจึงเสด็จกลับไปศึกษาต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาที่กรุงลอนดอน อังกฤษ จากนั้นทรงเข้ารับการศึกษาวิชากฎหมายที่วิทยาลัยไครสต์เชิร์ช มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ทรงสามารถสอบไล่ได้ตามหลักสูตรชั้นปริญญาเกียรตินิยม^(๘) ในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ พระองค์ไม่ทรงมีโอกาสดูแลการศึกษาต่อระดับชั้นเนติบัณฑิตอังกฤษ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการให้กลับสยามเพื่อเข้ารับราชการ (Prince Raphi Phatthanasak went to study English, French and Latin in Edinburgh, Scotland for a period of time. Later, he temporarily returned to Siam before going back to continue his studies until completing secondary education in London, England. He then entered Christ Church College, Oxford University to study law and consequently obtained B.A. (Law) with honors in ๑๘๙๔. The prince did not have the opportunity to further his studies at the English barrister level because the King commanded him to return to Siam to enter government service.)

(๕) คำว่า "เสด็จฯ" เป็นคำที่ใช้เรียกขานเจ้านายชั้นพระราชโอรสและพระราชธิดาในพระมหากษัตริย์อย่างลำลอง

(๖) คือ พระองค์เจ้ากิติยากรวรลักษณณี (ต่อมาเป็นกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์), พระองค์เจ้าประวิตรวดีโนดม (ต่อมาเป็นกรมหลวงปราจิณกิติบดี ทรงรับราชการสำคัญในตำแหน่งองคมนตรีและราชเลขาธิการ) และพระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช (ต่อมาเป็นกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช ทรงรับราชการสำคัญในตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหม เป็นจอมพลคนที่สองของประเทศไทย) พระเจ้าสุภยาเธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช

(๗) เวลานั้นยังมีได้ทรงรับถวายมหาสมณุตตมาภิเษก ยังคงดำรงทรงพระยศเป็น พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์

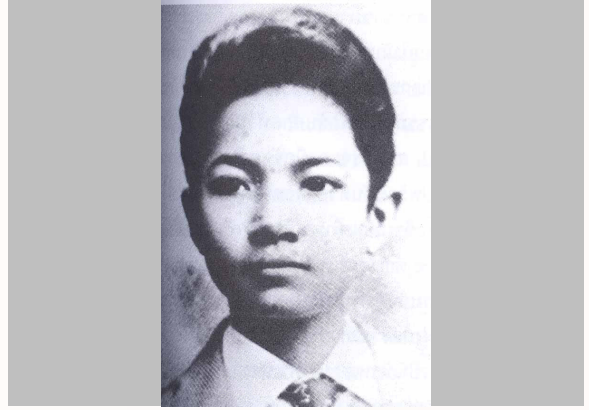
(๘) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการให้พระราชโอรสทุกพระองค์ต้องทรงศึกษาภาษาต่างประเทศอย่างน้อยสองภาษา และจะต้องสามารถรับสั่งและเขียนจดหมายเป็นภาษาต่างประเทศทั้งสองได้ด้วย โดยโปรดเกล้าฯ ให้พระราชโอรสสามพระองค์ที่ทรงบรรพชาเป็นภิกษุเป็นภาษาต่างประเทศและแปลเป็นภาษาไทยมาคู่กันเสมอ

(๙) Bachelor of Arts



เมื่อกลับมาถึงสยามทรงฝึกราชการในกรมราชเลขาธุการในระหว่างนี้ทรงศึกษากฎหมายไทยไปด้วย ต่อมาจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นองคมนตรี และเป็นสภานายกพิเศษจัดการตั้งศาลในมณฑลอยุธยา ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมต่อจากกรมหลวงพิชิตปรีชากร ที่ทรงลาออกจากราชการ (Upon returning to Siam, Prince Raphi Phatthanasak trained in the Royal Secretariat Department. During this time, he also studied Thai law. Later, he was graciously appointed by the King to be a Privy Councilor and a Special Advisor tasked with establishing courts in Ayutthaya Province. Subsequently, he was appointed to the position of Minister of Justice, succeeding Prince Pichit Prichakorn, who had resigned from government service.)

ในเวลานั้น สยามยังเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริที่จะต่อรองขอสิทธิทางการศาลคืน ซึ่งมีเงื่อนไขคือจะต้องตรากฎหมายที่มีมาตรฐานระดับสากล^(๙) ซึ่งพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ก็ได้ทรงพระอุทสาหาในการร่างประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗^(๑๐) โดยเหตุที่ที่ปรึกษาเป็นชาวต่างชาติทำให้ต้องทรงแปลความในร่างกฎหมายกลับไปกลับมาระหว่างภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส นอกจากนี้ยังทรงปฏิรูประชาการศาลยุติธรรม จนเป็นเหตุให้สยามได้สิทธิทางการศาลกลับคืนมา ทรงพระดำริว่าการเรียนการสอนกฎหมายยังไม่เรียบร้อยดีจึงทรงสถาปนาก่อตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้น^(๑๑) ทรงเป็นพระอาจารย์ด้วยพระองค์เอง ทรงพระนิพนธ์ตำรากฎหมายไว้หลายเล่ม นอกจากนี้ ยังทรงเป็นกรรมการตรวจฎีกา^(๑๒) (At that time, Siam still lacked extraterritorial rights. The King had wished to regain these judicial rights. The negotiation turned out positively but with the condition set forth that laws meeting international standards must be enacted. The prince put great effort into drafting the Criminal Code of ๑๙๐๘ (R.S. ๑๒๗). Because the advisors were foreigners,



he had to translate the draft law back and forth between Thai, English, and French. In addition, he reformed the judicial system, which eventually led to Siam regaining its judicial rights. Realizing that legal education was not yet well-established, the prince founded the first law school under the Ministry of Justice. He himself taught there and authored several legal textbooks. Furthermore, he also served on the Committee to review appeals made to the king.)

ด้วยพระปรีชาสามารถนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงสถาปนาพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ให้เป็นเจ้านายต่างกรม ทรงพระนามว่า "กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์" (With this exceptional ability, King Chulalongkorn thus elevated Prince Raphi Phatthanasak, bearing the title "Prince of Ratchaburi Direkrit".)

ต่อมาเมื่อล่วงเข้ารัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ซึ่งมีพระอัยยาศัยต้องกันอยู่แล้วเนื่องจากประทับอยู่อังกฤษด้วยกันเมื่อตอนศึกษาอยู่ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับราชการเป็นเสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ และเป็นองคมนตรี ทรงรับราชการด้วยพระปรีชาสามารถเป็นที่เรียบร้อย จึงทรงสถาปนาเลื่อนเป็น "กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์" (Later, during the reign of King Vajiravudh (Rama VI), the royal brothers enjoyed a close relationship as they had stayed together in England during their studies. The King graciously appointed Prince

(๙) เหตุที่สยามเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขตในเวลานั้นเนื่องจาก "ฝรั่ง" เห็นว่ากฎหมายของสยามโหดร้ายป่าเถื่อน จึงไม่ยอมให้คนในบังคับของตนขึ้นศาลแห่งสยาม
(๑๐) แรกเริ่ม พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงพระดำริที่จะร่างกฎหมายตามแนวทางคอมมอนลอว์ เนื่องจากทรงสำเร็จวิชากฎหมายจากอังกฤษ แต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตัดสินพระราษุหฤทัยให้ยกร่างตามแนวทางซีวิลลอว์
(๑๑) ปัจจุบันคือ เนติบัณฑิตยสภา
(๑๒) ในเวลานั้น กรรมการตรวจฎีกาทำได้เพียงตรวจฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลล่างแล้วทำความเห็นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงพระบรมราชวินิจฉัยชี้ขาด ต่อมาพระรชกานอำนาจนี้ให้ศาลฎีกาเป็นศาลชั้นสูงสุด (Court of Last Resort) เมื่อศาลฎีกาพิพากษาอย่างไรแล้ว ไม่ให้มีกรถวายฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลฎีกาอีก

Ratchaburi to serve as the Minister of Agriculture and later as a Privy Councilor. As the prince had been serving with exceptional ability, the newly crowned monarch elevated the prince's title to "Krom Luang".)

ด้วยพระอัจฉริยภาพในด้านกฎหมาย พระวิริยอุตสาหะที่ทรงทุ่มเทให้กับการปฏิรูประชาการศาล และการที่ทรงสถาปนาโรงเรียนกฎหมายขึ้น จึงทำให้บัณฑิตกฎหมายไทยในรุ่นต่อมาต่างเห็นพ้องต้องกันให้ถวายพระเกียรติยศสูงสุดให้แก่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ปรากฏเป็นพระสมัญญานามว่า "พระบิดาแห่งกฎหมายไทย" (With his exceptional legal abilities, his diligence and dedication to reforming the court system, and his establishment of the first law school, Thai legal scholars of later generations unanimously agreed to bestow the highest honor upon His Royal Highness the Prince of Ratchaburi, giving him the title "Father of Thai Law".)

๕. ชีวิตส่วนพระองค์ และสิ้นพระชนม์

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ทรงเสกสมรสกับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอรพัทธ์ประไพ^(๑๓) แต่การไม่เป็นไปตามพระบรมราชประสงค์ โดยทั้งสองพระองค์ทรงหย่าขาดจากกัน กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ทรงมีหม่อมอีกสามคน และมีโอรสธิดาทั้งสิ้น ๑๓ องค์ ทรงยศเป็นหม่อมเจ้าทั้งสิ้น มีนามคล้องจองกันเป็นลำดับ ดังนี้ "พิมพ์รำไพ ไชแสงไพ สุริย์ประภา วิมาวาทิย์ ชวลิตโอภาศ อาภาศดำเกิง เพลิงนภดล ทกลไกรวัล รวีพรรณไพโรจน์ ดวงทิพโชติแจ้งหล้า ทินยาทรงกลด คันธสรังษี รำไพศรีสอางค์" (The Prince of Ratchaburi married Princess Oraphatprapai, but the marriage did not align with the King's royal wishes. The two royals eventually divorced. The prince went on and had three other wives and a total of ๑๓ children, all holding the title of Serene Highness. Their names were given in a rhyming sequence.)

เสด็จในกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ฯ พระบิดาแห่งกฎหมายไทย เสด็จสิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส (The Prince of Ratchaburi Direkrit, the Royal Father of Thai Law, passed away on August ๗, ๑๙๒๐, in Paris, France.)

๖. เกียรติเล็กน้อย

นอกจากบทความนี้จะเป็นพระประวัติเสด็จในกรมหลวงราชบุรีฯ ผู้ทรงได้รับการถวายพระสมัญญานามว่า "พระบิดาแห่งกฎหมายไทย" แล้ว ผู้เขียนเห็นว่ามีข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้ภาษา ที่ควรบันทึกไว้ ดังนี้

๑. พระประวัติที่เป็นภาษาไทยนั้น เนื่องจากเสด็จในกรมฯ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน และทรงเป็นที่เคารพสักการะของนักกฎหมายไทยสืบมาทุกรุ่น ผู้เขียนจึงพยายามใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้องตามแบบแผนทุกประการ ในขณะที่ในการแปลพระประวัติเป็นภาษาอังกฤษซึ่งไม่มีระดับของภาษาอย่างภาษาไทย ระดับการใช้ถ้อยคำระหว่างสองภาษานี้จึงแตกต่างกัน เช่น การแปลประโยคที่ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชอัธยาศัยต้องกันกับเสด็จในกรมฯ นั้น เป็นการใช้คำราชาศัพท์และทางการมาก ในขณะที่เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษใช้ว่า "...the royal brothers enjoyed a close relationship..." ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน แต่อาจจะเข้าใจได้ง่ายกว่าหรือเป็นกันเองกว่าด้วยซ้ำ

๒. เนื่องจากเสด็จในกรมฯ สิ้นพระชนม์ไปแล้ว พระประวัติในส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษจึงต้องใช้กริยารูปอดีตทั้งหมด ในขณะที่ภาษาไทยจะไม่มีกริยารูปอดีต แต่จะใช้คำและบริบทต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่าเป็นเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้ว

๓. การแปลคำบางคำหรือบางประโยคไม่สามารถแปลเป็นภาษาอังกฤษได้สมบูรณ์เนื่องจากบริบทของสังคมและวัฒนธรรมต่างกัน เช่น เจ้านายที่ทรงกรมนั้น การแปล พระอิสริยยศเป็นภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า Prince/Princess of XXX เท่ากันหมด ในขณะที่ในภาษาไทยลำดับชั้นของพระนามกรมมีความสำคัญมากเพราะเป็นการบ่งบอกพระอิสริยยศ ในทางตรงกันข้าม

๔. เนื่องจากผู้เขียนรับราชการเป็นพนักงานอัยการ เห็นควรกล่าวไว้ด้วยว่า นอกจากเสด็จในกรมฯ ที่ทรงมีบทบาทอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมแล้ว ยังมีเจ้านายในพระบรมราชจักรีวงศ์อีกอย่างน้อยสามพระองค์ที่ได้ทรงรับราชการบำเพ็ญพระกรณียกิจเป็นพนักงานอัยการ (เรียงตามลำดับปีที่ประสูติ) คือ หม่อมเจ้าจรจรัสฤทธิ์ กฤดากร ทรงรับราชการเป็นพนักงานอัยการใน พ.ศ. ๒๔๖๑ หม่อมเจ้าตระหนักนิธิพล ไชยันต์ ทรงรับราชการเป็นพนักงานอัยการ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๒ – ๒๔๗๓ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสารินสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ทรงรับราชการเป็นพนักงานอัยการ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๙ – ๒๔๕๔ และ ๒๔๕๗ – ๒๔๖๐

(๑๓) พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงษ์ ประสูติแต่หม่อมราชวงศ์สว่าง ซึ่งเป็นชายาเอก

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย

วิธีการตอบและตัวอย่าง
ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๕ ภาคหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๕
วิชากฎหมายอาญา



สรินทร์ ชัยภักดิ์ (๑)

คำถาม

นายเหลืองได้ทำการฉ้อโกงประชาชนเป็นจำนวนมาก นายม่วงซึ่งถูกนายเหลืองฉ้อโกงด้วยคนหนึ่งเกิดความโกรธแค้นและตัดสินใจที่จะฆ่านายเหลืองในวันรุ่งขึ้น บ่ายวันนั้นเอง ระหว่างที่นายม่วงกำลังติดตามหาที่อยู่ของนายเหลือง นายม่วงได้ไปฟังการปลุกพระของนายฟ้าแก่บุคคลทั่วไปโดยยุยงให้คนฟังไปฆ่านายเหลืองให้ตาย โดยนายฟ้าประกาศให้คนฟังทราบว่าขณะนั้นนายเหลืองซ่อนตัวอยู่ที่ใด นายม่วงซึ่งได้ฟังการปลุกพระเกิดความโกรธแค้นนายเหลืองมากยิ่งขึ้นและเปลี่ยนใจที่จะฆ่านายเหลืองในวันนั้นเลย เมื่อทราบที่อยู่ของนายเหลืองจากการประกาศของนายฟ้า นายม่วงจึงรีบไปตามหาตัวนายเหลืองจนพบ และใช้ปืนยิงนายเหลืองถึงแก่ความตายในวันนั้นเอง

ให้วินิจฉัยว่า นายม่วงและนายฟ้ามีความผิดฐานใดหรือไม่

ธงคำตอบ

การที่**นายม่วงถูกนายเหลือง**ฉ้อโกงจนเกิดความโกรธแค้นและตัดสินใจที่จะฆ่านายเหลืองเมื่อทราบที่อยู่ของนายเหลืองจากการ**ประกาศ**ของนายฟ้า นายม่วงจึงรีบไปตามหาตัวนายเหลืองจนพบและใช้ปืนยิงนายเหลืองถึงแก่ความตาย นายม่วงมีความผิดฐาน**ฆ่านายเหลือง**เมื่อได้เตรียมการไว้ก่อนล่วงหน้า จึงมีความผิดฐาน**ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน**ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔)

นายฟ้าเป็น**ผู้โฆษณาหรือประกาศ**แก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๕ วรรคแรก แต่ไม่ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการในความผิดตามมาตรา ๒๘๙ (๔) ตามมาตรา ๘๕ วรรคสอง เนื่องจากนายม่วงไม่ได้ฆ่านายเหลืองเพราะเหตุที่ได้

มีการปลุกพระดมของนายฟ้า เพราะนายม่วงได้ตัดสินใจที่จะฆ่านายเหลืองอยู่แล้วก่อนมาฟังการปลุกพระดม แต่นายฟ้าต้องรับโทษกึ่งหนึ่งของโทษตามมาตรา ๒๘๙ (๔) เพราะได้ทำการโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้ไปฆ่านายเหลืองตามมาตรา ๘๕ วรรคแรก

นายฟ้ามีความผิดฐานเป็น**ผู้สนับสนุน**นายม่วงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ เพราะการปลุกพระดมของนายฟ้าประกอบกับการประกาศให้ทราบถึงที่อยู่ของนายเหลืองเป็นการช่วยเหลือให้ความสะดวกในการที่นายม่วงลงมือฆ่านายเหลือง

หมายเหตุ

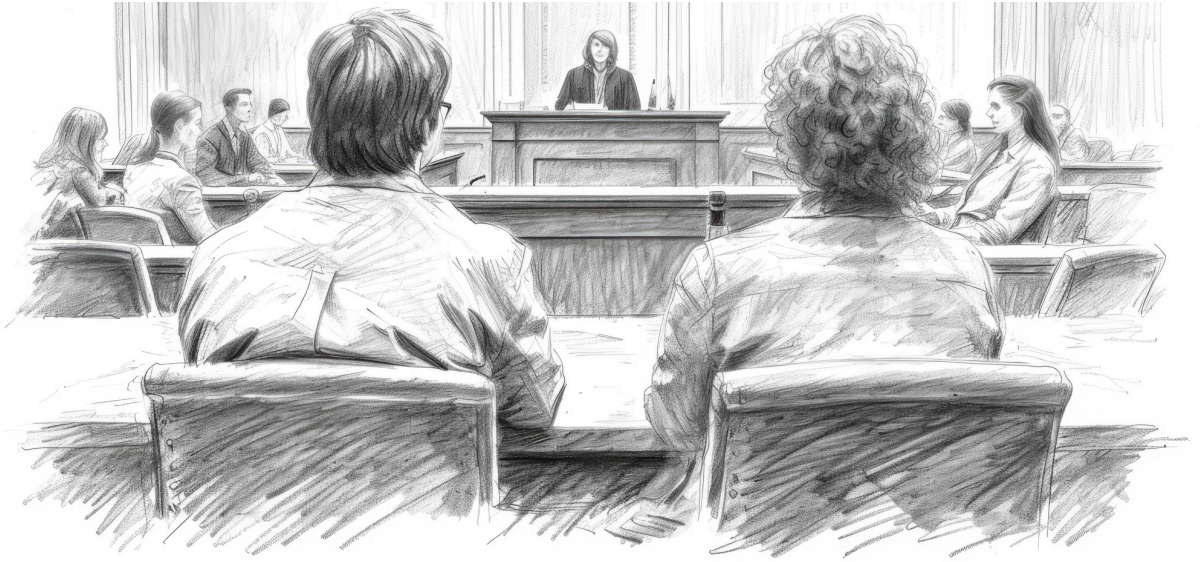
๑. ข้อสอบข้อนี้คำถามไม่ยาวนัก แต่ค่อนข้างประเด็นไว้หลายประเด็น ผู้เข้าสอบที่ไม่แม่นหลักกฎหมายแล้ว อาจตอบไม่ถูกหรือตอบไม่ครบทุกประเด็นได้

๒. หัวใจของข้อนี้ คือ ประเด็นเรื่อง**ผู้โฆษณาหรือประกาศ**และ**ผู้สนับสนุน** แต่การทำความเข้าใจหลักกฎหมายดังกล่าวก็ควรจะต้องศึกษาไปพร้อมกับหลักกฎหมายเรื่องตัวการและผู้ใช้ด้วย เพราะจะทำให้นักศึกษาจำหลักกฎหมายนี้ได้อย่างเป็นระบบ

๒.๑ **ตัวการ** อันเป็นการร่วมกันกระทำความผิดโดยเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตาม**มาตรา ๘๓** ซึ่งบัญญัติว่า "ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น"

๒.๒ **ผู้ใช้** อันเป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดโดยวิธีการทั่ว ๆ ไป ตามมาตรา ๘๕ ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเกียรติ จ้างวาน หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด"

(๑) อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานชี้ขาดคดีอัยการสูงสุด, อนุกรรมการพิจารณามาตรฐานการศึกษาฯ เนติบัณฑิตยสภา



ถ้าความผิดมิได้กระทำลงไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังมิได้กระทำ หรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ และถ้าผู้ถูกใช้เป็นบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี ผู้พิการ ผู้กพพลภาพ ลูกจ้างหรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้ใช้ ผู้ที่มีฐานะยากจน หรือผู้ต้องพึ่งพาผู้ใช้เพราะเหตุป่วยเจ็บหรือไม่ว่าทางใด ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้ใช้ซึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับผู้นั้น"

๒.๓ ผู้โฆษณาหรือประกาศ อันเป็นการก่อให้เกิดบุคคลทั่วไปกระทำความผิดโดยการโฆษณาหรือประกาศ ตาม **มาตรา ๘๔** ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดโฆษณาหรือประกาศแก่บุคคลทั่วไปให้กระทำความผิด และความผิดนั้นมีกำหนดโทษไม่ต่ำกว่าหกเดือน ผู้นั้นต้องระวางโทษซึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิด **เพราะเหตุ**ที่ได้มีการโฆษณาหรือประกาศตามความในวรรคแรก ผู้โฆษณาหรือประกาศต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ"

๒.๔ ผู้สนับสนุน อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกให้ผู้อื่นกระทำความผิด ตาม **มาตรา ๘๖** ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น"

เคล็ด(ไม่)ลับ

๑). ประเด็นเรื่องผู้โฆษณาหรือประกาศนี้ ไม่ค่อยนำมาออกข้อสอบ ถ้าออกมา นักศึกษาก็มักจะทำกันไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมา ดังนั้น นักศึกษาที่มีเวลาก็ควรจะเตรียมตัวในประเด็นข้อกฎหมายต่าง ๆ ให้ครบถ้วน แม้เป็นประเด็นข้อกฎหมายที่นาน ๆ ก็จะนำมาออกข้อสอบก็ตาม

๒). ข้อสอบกฎหมายอาญาภาค ๑ หรือภาคทั่วไปนั้น แม้เป็นข้อสอบตุ๊กตาแต่ก็อาจจะปนประเด็นเกี่ยวกับทฤษฎีหรือวิชาการให้นักศึกษาต้องคิดเข้าไปด้วย ผู้เขียนจึงยังคงแนะนำให้ศึกษาอ่านตำราของอาจารย์บางท่านที่อธิบายเรื่องนี้ได้ดี ซึ่งจะให้นักศึกษาคำแนะนำสอบได้ดียิ่งขึ้นไปด้วย เช่น หนังสือคำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค ๑ ของท่านอาจารย์จิตติ ติงศภักดิ์ หรือ **ท่านอาจารย์ ดร.เกียรติยศ วัจนะสวัสดิ์**

บทความเรื่อง



ดร.สันติ พิวทองคำ^(๑)

การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง & การไกล่เกลี่ยออนไลน์ เครื่องมือยกระดับการเข้าถึงความยุติธรรม (Access to Justice) ของศาลยุติธรรม (ตอนจบ)

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

๓. กระบวนวิธีพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ในคดี ส่วนแบ่งของศาลยุติธรรม

๓.๑ บทกฎหมายที่มาของกระบวนวิธีพิจารณาคดี
อิเล็กทรอนิกส์ในคดีส่วนแบ่งของศาลยุติธรรม

(๑) ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๓๔/๑ มาตรา ๕๑ วรรคสอง
มาตรา ๖๘

(๒) ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธี
พิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(๓) ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรมเรื่องหลักเกณฑ์
วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทาง
อิเล็กทรอนิกส์ ฉบับลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๓.๒ องค์ประกอบของข้อกำหนดของประธาน ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓

(๑) บททั่วไป ศาลหรือผู้พิพากษาอาจกำหนดให้
มีการดำเนินกระบวนพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
โดยคำนึงถึงความสะดวกและประหยัดสำหรับคู่ความที่ยัง
ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้วย

(๒) การจัดทำเอกสารในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
เอกสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ยื่นใน กระบวนพิจารณาคดี
ทางอิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นต้นฉบับและถือว่าได้ทำ
เป็นหนังสือตามที่ ป.วิ.แพ่ง กำหนด

(๓) การลงลายมือชื่อในเอกสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
อาจทำได้โดยการใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของ
ลายมือชื่อ และสามารถแสดงเจตนาของเจ้าของลายมือชื่อ
เกี่ยวกับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ ใช้วิธีการ
อย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(๓.๑) วิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับ
วัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อม รวมถึงข้อตกลงใด ๆ
ที่เกี่ยวข้อง หรือ



(๓.๒) วิธีการอื่นใดที่สามารถยืนยันตัวตนเจ้าของ
ลายมือชื่อและสามารถแสดงเจตนาของเจ้าของลายมือ
ชื่อได้ด้วยวิธีการนั้นเองหรือประกอบพยานหลักฐานอื่น

(๔) การส่งคำคู่ความเป็นกระดาษแทนข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์และการลงลายมือชื่อในรายงานกระบวน
พิจารณาในกระบวนวิธีพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์

(๔.๑) กรณีคู่ความที่ไม่สามารถจัดทำเอกสารใน
รูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อาจจัดทำเป็นเอกสารเพื่อ
ใช้แทนรูปแบบดังกล่าวได้หรือ

(๔.๒) กรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนคู่ความอาจ
ยื่นเอกสารที่เป็นกระดาษต่อศาลได้แต่ยังคงมีหน้าที่แปลง
เอกสารเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ยื่นผ่านระบบโดยเร็ว

(๔.๓) รายงานกระบวนพิจารณาคดีของศาลที่กระทำ
ต่อหน้าคู่ความหรือพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ
หากศาลได้อ่านให้คู่ความ พยานฟัง หรือคู่ความ พยาน
ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงาน
ศาลยุติธรรมประกาศกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคู่ความ พยาน
ทราบและลงลายมือชื่อในรายงานกระบวนพิจารณาแล้ว

(๕) การนั่งพิจารณาคดีโดยวิธีการทาง
อิเล็กทรอนิกส์ ในกระบวนวิธีพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์
ศาลอาจกำหนดให้มีการนั่งพิจารณาและบันทึกคำเบิก
ความพยานโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบาง

(๑) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะชั้นต้นในศาลจังหวัดสรวงโลก

ส่วนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานศาลยุติธรรม
ประกาศกำหนดก็ได้

(๖) การรับฟังพยานหลักฐาน

(๖.๑) ศาลไม่อาจปฏิเสธการรับฟังข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานเพียงเพราะเหตุว่าเป็น
ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การซึ่งนำพยานหลักฐานข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์ให้ศาลพิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือของ
ลักษณะวิธีการสร้าง การเก็บรักษา ความครบถ้วน ไม่มี
การเปลี่ยนแปลงของข้อความ หรือการระบุหรือแสดงตัว
ผู้ส่งข้อมูล รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

(๖.๒) กรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็น
หนังสือ หรือต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือเอกสารมา
แสดง หากมีการจัดทำข้อความเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมาย
ไม่เปลี่ยนแปลงให้ถือว่าข้อความนั้นเป็นหนังสือหรือมี
หลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดงตามที่
กฎหมายกำหนดแล้ว

(๖.๓) การยื่นพยานเอกสารและพยานวัตถุใน
รูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการพิจารณา
อิเล็กทรอนิกส์ คู่ความไม่ต้องส่งสำเนาให้คู่ความฝ่ายอื่น
เว้นแต่คู่ความฝ่ายอื่นไม่อาจเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
นั้นได้

(๗) การทำคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้ศาลทำ
คำพิพากษา ความเห็นแย้งหรือคำสั่ง และลงลายมือ
ชื่อในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ตามวิธีการที่สำนักงาน
ศาลยุติธรรมประกาศกำหนด การอ่านคำพิพากษาหรือ
คำสั่งให้ปฏิบัติตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๑๔๐ (๓) หรือตาม
วิธีการที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

(๘) การประชุมในศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกา
โดยวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีมีเหตุ
จำเป็นไม่อาจประชุมตามวิธีการปกติได้ ผู้รับผิดชอบ
ราชการศาลอาจกำหนดให้ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ที่ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
กำหนด

(๙) การอุทธรณ์และฎีกาให้นำการพิจารณา
อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับการพิจารณาและการชี้ขาดคดี
ในชั้นอุทธรณ์และฎีกาโดยอนุโลม

(๑๐) การดำเนินการอื่น ๆ ให้สำนักงานศาล
จัดทำระบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการพิจารณา
อิเล็กทรอนิกส์ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา^(๑)
กรณีเจ้าหน้าที่พบความไม่ปลอดภัย หรือมีเหตุจำเป็นอื่น
อาจดำเนินการปิดระบบทันทีเพื่อบำรุงรักษา ซ่อมแซม
หรือรักษาความปลอดภัยได้ และกรณีมีปัญหาต้อง
ชี้ขาดเกี่ยวกับข้อกำหนดให้ศาลหรือผู้พิพากษาเป็น
ผู้พิจารณาล้าง

(๑๑) กระบวนวิธีพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ตาม
ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกานำไปใช้กับคดีแพ่งอื่นที่
กฎหมายบัญญัติให้นำ ป.วิ.แพ่งไปใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย

**๓.๓ องค์ประกอบของประกาศสำนักงานศาล
ยุติธรรมเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับ
การใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับลงวันที่
๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔^(๓)**

(๑) บททั่วไปของประกาศ

(๑.๑) คดีแพ่งทุกประเภทที่กำหนดให้นำ ป.วิ.แพ่ง
ไปใช้บังคับสามารถใช้วิธีพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ได้

(๑.๒)ให้นำระบบ e-Filing และระบบ CIOS มาใช้
กับการยื่น ส่ง หรือรับเอกสารรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในวิธี
พิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ การส่งหมายนัดหรือเอกสาร
ทางคดีหรือคำสั่งของศาลหรือข้อความใดแก่คู่ความ
อาจส่งไปยังที่อยู่ประณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของคู่ความ
ตามที่ได้แจ้งไว้ต่อศาล และให้ถือว่าคู่ความนั้นได้ทราบข้อความ
นับแต่เวลาที่เอกสารหรือข้อความไปถึงคู่ความตามที่อยู่
ประณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ได้แจ้งไว้ต่อศาล

(๒) การจัดทำเอกสารในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
และการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๒.๑) การจัดทำเอกสารในรูปแบบข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์ ให้จัดทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
ในประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม^(๔)

(๑) สำนักงานศาลได้จัดทำระบบรับส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing System : e-Filing) และระบบบริการออนไลน์ศาลยุติธรรม (Court Integral Online Service : CIOS) ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาเพื่อรองรับการพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ของศาลยุติธรรม

(๒) ออกตามข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๔ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ และข้อ ๒๗ และประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม ฉบับดังกล่าวยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรมฉบับอื่นดังนี้

(๓) ยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

(๔) ยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔

(๕) ยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๔

(๖) ยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease : COVID-19) (ฉบับที่ ๑) ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔

(๗) ยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease : COVID-19) (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔

(๘) ยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease : COVID-19) (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔

(๙) ยกเลิกประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้วิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease : COVID-19) (ฉบับที่ ๔) ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

(๑๐) ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรมเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำสารบบความ สารบบคำพิพากษา และการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารในสำนวนความในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ฉบับลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ (ออกตามข้อกำหนดประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการจัดทำสารบบความ สารบบคำพิพากษา และการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารในสำนวนความในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๒๐)

(๒.๒) การลงลายมือชื่อในเอกสาร รายงานกระบวนการพิจารณา บันทึกคำเบิกความพยาน ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อาจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

(ก) ลงลายมือชื่อในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งทำให้ปรากฏภาพลายมือชื่อในเอกสารในเวลาที่มีการลงลายมือชื่อนั้น

(ข) ทำการใด ๆ บนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อันแสดงได้ว่าผู้ทำได้ยอมรับความถูกต้องของข้อมูลหรือข้อความที่เกี่ยวข้อง เช่น การสแกนใบหน้าหรือลายพิมพ์นิ้วมือ

(ค) ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

(๓) การนั่งพิจารณาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

(๓.๑) ศาลเห็นสมควรหรือคู่ความอาจร้องขอให้ศาล

นั่งพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ยกเว้นการพิจารณาโดยไม่เปิดเผยตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๓๖ กรณีคู่ความร้องขออาจร้องขอระหว่างการพิจารณาโดยคู่ความต้องระบุระบบอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์สื่อสาร สถานที่ที่คู่ความจะใช้ระบบมาพร้อมคำขอด้วย

(๓.๒) การนั่งพิจารณาคดีทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

ให้ดำเนินการทางระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแอปพลิเคชันที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดที่สามารถสื่อสารภาพและเสียงได้ชัดเจนต่อเนื่อง โดยมีแอปพลิเคชันหลัก คือ Google Meet, Cisco Webex และ Zoom แอปพลิเคชันยกเว้น คือ แอปพลิเคชันอื่น สำหรับการไต่สวนคำร้องขอตั้งผู้จัดการมรดก คำร้องขอตั้งต้นคดีประเภทอื่น การนั่งพิจารณาคดีผู้บริโศก คดีมโนสาเร่ คดีไม่มีข้อยุ่งยาก การไต่สวนคำร้องคดีแพ่ง เช่น คำร้องขอสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา คำร้องขอเจี่ยทรัพย์ คำร้องขอรับชำระหนี้จำนอง เป็นต้น

(๓.๓) การนั่งพิจารณาทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

ให้ดำเนินการกระบวนการพิจารณาในห้องพิจารณาของศาล โดยถ่ายทอดภาพและเสียงของคู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องที่ใช้ระบบอยู่นอกศาลมาเผยแพร่ในห้องพิจารณาอย่างเปิดเผย

(๓.๔) การดำเนินการกระบวนการพิจารณาทาง

อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแอปพลิเคชันดังกล่าว ให้ถือว่าบุคคลนั้นมาดำเนินการกระบวนการพิจารณาที่ศาล

(๓.๕) สถานที่ที่คู่ความหรือบุคคลใช้ระบบ

อิเล็กทรอนิกส์นอกศาลต้องเป็นสถานที่เหมาะสม ไม่มีเสียงรบกวน ไม่ใช่ที่สาธารณะและต้องเป็นพื้นที่ปิดที่ไม่มี

บุคคลอื่นซึ่งไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเข้าออกสถานที่หรือบริเวณดังกล่าว

(๓.๖) คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องแสดงตน

ต่อเจ้าหน้าที่ศาล และเจ้าหน้าที่ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบคู่ความหรือบุคคลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่โดยให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชนทางจอภาพและบันทึกภาพใบหน้าพร้อมบัตรประจำตัวประชาชนให้ชัดเจนแล้วเสนอศาลเพื่อพิจารณาและรวมไว้ในสำนวน

(๓.๗) การสืบพยานบุคคลสามารถสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

(๓.๘) การสืบพยานเอกสาร

(ก) คู่ความที่นำสืบพยานเอกสารหรือภาพถ่าย

ให้เปิดไฟล์เอกสารหรือไฟล์ภาพแล้วแสดงในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางจอภาพ (share screen) ให้ศาล พยานและคู่ความทุกฝ่ายตรวจดู หรือแสดงต้นฉบับเอกสารหรือวัตถุพยานให้ปรากฏทางจอภาพของระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ตรวจสอบความถูกต้องกับสำเนาเอกสารหรือภาพถ่ายที่ได้ยื่นไว้ในสำนวนแล้ว

(ข) คู่ความที่นำเอกสารหรือภาพถ่ายตามคำพยาน

ต้องแปลงเอกสารหรือภาพถ่ายเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แล้วแสดงในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทางจอภาพ (share screen) ให้ศาล พยานและคู่ความทุกฝ่ายตรวจดู และส่งเอกสารหรือภาพถ่ายเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ศาลผ่านระบบ e-Filing ในเวลาที่ศาลกำหนดเพื่อจัดเก็บเป็นสำนวนความ

(๓.๙) เอกสารหรือภาพถ่ายที่ใช้สืบประกอบคำ

เบิกความพยานบุคคลทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ใช้ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่คู่ความส่งเข้ามาในระบบ e-Filing และให้ถือเป็นเอกสารต้นฉบับ

(๓.๑๐) การลงลายมือชื่อในบันทึกคำเบิกความ

พยาน ให้คู่ความที่อยู่ในห้องพิจารณาลงลายมือชื่อแล้วแปลงเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และนำเข้าระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้คู่ความและบุคคลที่เกี่ยวข้องที่อยู่นอกศาลตรวจดูทางจอภาพและลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แสดงรับรู้หรือรับรองเอกสารนั้น ยกเว้นหากไม่สามารถลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ให้ถือว่าเป็นกรณีที่บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อไม่ได้

(๓.๑๑) การลงลายมือชื่อในรายงานกระบวนการ

พิจารณาและเอกสารที่ศาลทำขึ้นระหว่างการนั่งพิจารณา อาจทำในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และให้ผู้เกี่ยวข้อง

ลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ซึ่งอาจกระทำไม่ได้โดยให้บุคคลดังกล่าวพิมพ์ชื่อเพื่อแสดงรับรู้หรือรับรองลงในเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เจ้าหน้าที่ส่งไปทางระบบ และให้ใช้ระบบบันทึกภาพต่อเนื่องของขั้นตอนการลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ยกเว้น หากไม่สามารถลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ให้ถือว่าเป็นกรณีที่บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อไม่ได้

(๓.๑๒) ห้ามมิให้คู่ความหรือบุคคลใดบันทึกเผยแพร่ภาพและเสียง เสียงหรือภาพ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล และศาลมีอำนาจสั่งให้บันทึกภาพและเสียงกระบวนการพิจารณาทั้งหมดหรือบางส่วนเก็บไว้ในระบบสำนวนความอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานศาลยุติธรรมได้

(๔) การบันทึกคำเบิกความพยานโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(๔.๑) ในการสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์อาจใช้การบันทึกคำเบิกความพยานลงในระบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถถ่ายทอดภาพและเสียงต่อเนื่องได้อย่างน้อยต้องปรากฏภาพของพยานและคู่ความในห้องพิจารณา การอ้างส่งพยานหลักฐานในระหว่างการสืบพยาน และเสียงการถามพยานและคำเบิกความของพยานซึ่งพยานและคู่ความสามารถตรวจสอบความถูกต้องของบันทึกนั้นได้กรณีเช่นนี้พยานไม่ต้องลงลายมือชื่อในบันทึกคำเบิกความพยานดังกล่าว และให้เจ้าหน้าที่รวบรวมบันทึกคำเบิกความพยานในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เข้าสำนวน

(๔.๒) ศาลอาจมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดทำเอกสารลักษณะสรุปคำเบิกความพยานไว้เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาคดีได้

(๔.๓) ให้เจ้าหน้าที่บันทึกภาพและเสียงการสืบพยานไว้ ตรวจสอบและบันทึกคำเบิกความพยาน โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การกดปุ่ม Bookmark ในการสืบพยานส่วนที่มีความสำคัญ

(๕) คำพิพากษา

(๕.๑) คดีที่อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคณะเดียวเป็นองค์คณะตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ ผู้พิพากษาอาจทำคำพิพากษาหรือคำสั่งในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แล้วบันทึกเป็นไฟล์ PDF หรือ PDF/A แล้วลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์และประทับตราประจำชาติในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แล้ว

(๕.๒) ให้อัปโหลด (Upload) คำพิพากษาหรือคำสั่งเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดหลังจากอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นตามกฎหมายแล้ว

(๖) การระงับใช้ระบบ กรณีมีเหตุจำเป็น เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบอาจปิดระบบโดยได้รับอนุ ๔ จากผู้รับผิดชอบราชการศาลหรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วนให้เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลระบบปิดระบบชั่วคราวได้แต่ต้องรายงานให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลหรือเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมทราบทันที

(๗) การจัดทำสารบบความ สารบบคำพิพากษา และการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารในสำนวนความที่ศาลนั่งพิจารณาคดีด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตาม

(๗.๑) ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการจัดทำสารบบความ สารบบคำพิพากษา และการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารสำนวนความในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๗.๒) ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการรวบรวมเก็บรักษาเอกสารในสำนวนความในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒

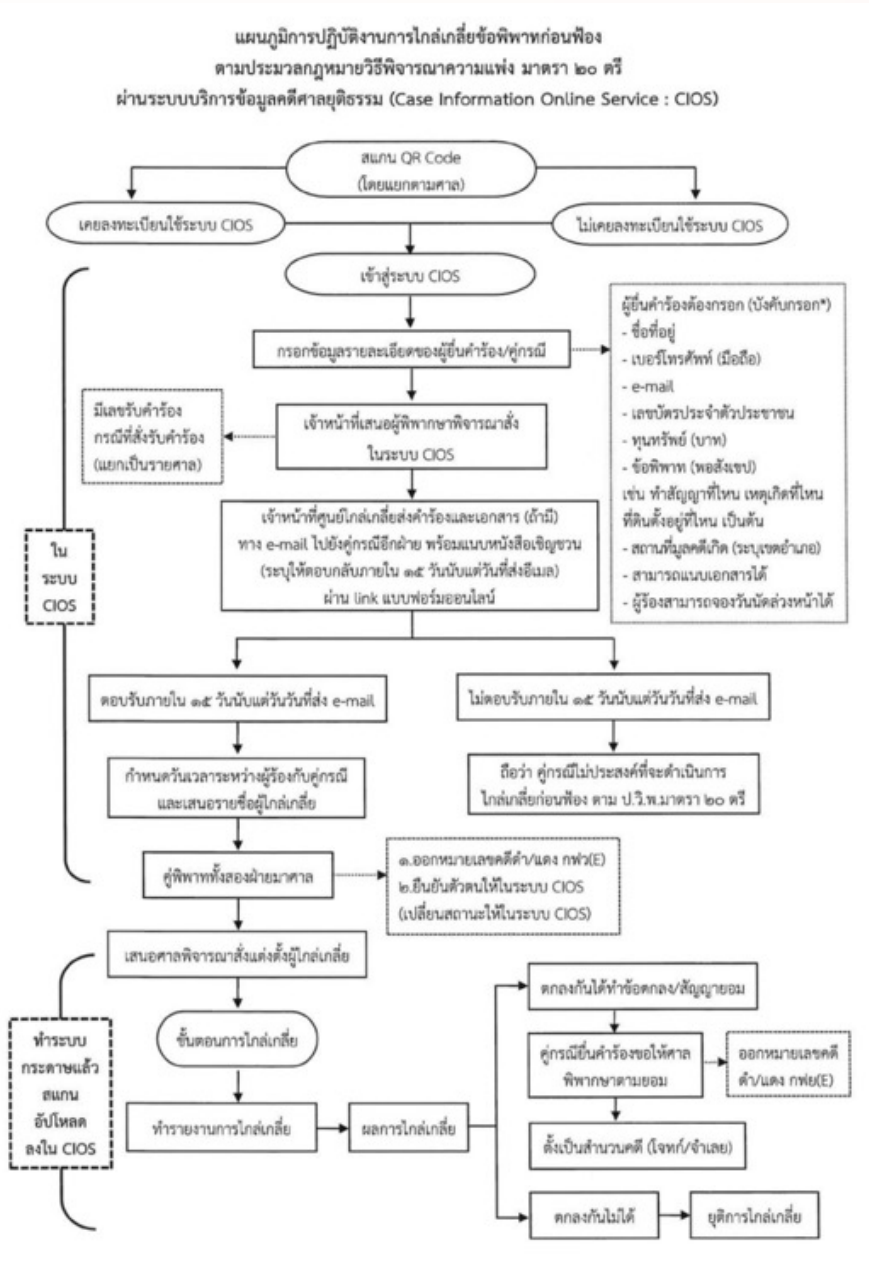
กล่าวโดยสรุปในยุคสังคมดิจิทัล (Digital Transformation) ศาลยุติธรรมได้ปรับเปลี่ยนและพัฒนาศักยภาพเป็นศาลดิจิทัลที่รับผิดชอบ (Responsible Digital Court) โดยนำเอากระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกหรือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice : RJ) คือการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๐ ตรี มาปรับใช้อำนวยความเป็นธรรมให้คู่ความ คู่กรณี ผู้มีข้อพิพาท ได้นำเอาข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการเจรจา ตกลง พุดคุย ไกล่เกลี่ย กันก่อนฟ้องร้องและดำเนินคดีตามวิธีพิจารณาคดีปกติซึ่งทำให้คู่ความ คู่กรณี ผู้มีข้อพิพาท สามารถตกลง ยุติระงับข้อพิพาทลงได้อย่างเป็นธรรม เกิดความ สะดวก รวดเร็ว ประหยัดงบประมาณ และประหยัดเวลาในการเรียกร้องตามสิทธิแห่งข้อพิพาท และเบี่ยงคดียอกจากการดำเนินคดีด้วยวิธีพิจารณาคดีปกติ นอกจากนี้ในการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องในยุคสังคมดิจิทัล (Digital Transformation) ศาลยุติธรรมได้ได้นำบทกฎหมาย ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๓๔/๑ มาตรา ๕๑ วรรคสอง และ มาตรา ๖๘ มาต่อยอดออกอนุกฎหมายสร้างระบบ e-Filing และระบบ CIOS เป็นโครงสร้างพื้นฐานรองรับวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ และนำไปใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งรวมถึงการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา ๒๐ ตรี ทำให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีหรือข้อพิพาทสามารถยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องผ่านระบบ CIOS และขอไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือขอไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องออนไลน์ตามวิธีพิจารณาคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ศาลยุติธรรม



กำหนดผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือแอปพลิเคชันที่สามารถสื่อสารภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องและใช้เป็นหลักในการพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ทุกคดีคือ แอปพลิเคชัน Google Meet, Cisco Webex และ Zoom ซึ่งในการใกล้เคียงก่อนฟ้องสามารถใช้แอปพลิเคชันอื่นที่สามารถสื่อสารภาพและเสียงได้อย่างต่อเนื่องในการพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ได้ทำให้ประชาชน ผู้มีพรรคคดีเข้าถึงความยุติธรรม (Access to Justice) ได้อย่างเต็มที่โดยมีพิกจำต้องเสียเวลาเสียงบประมาณเดินทางมาศาล

ดังนั้นการใกล้เคียงก่อนฟ้องและการใกล้เคียงก่อนฟ้องออนไลน์นับเป็นการยกระดับการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนและผู้มีพรรคคดีก้าวสำคัญของศาลยุติธรรมทำให้ประชาชนและผู้มีพรรคคดีเกิดความสะดวก ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย เข้าถึงความยุติธรรมได้ง่าย สมดังคำกล่าวที่ว่า "ศาลยุติธรรมเป็นที่พึ่งแรกของประชาชน" และเป็นไปตามนโยบายประธานศาลฎีกาที่ต้องการให้ศาลยุติธรรมเป็น "ที่พึ่งของประชาชน อย่างเที่ยงธรรม โดยเท่าเทียม และทันโลก"

ภาคผนวกท้ายบทความ





ประเมศวร์ อินทรชุมนุม^(๑)

สวัสดิ์ครับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภาจะเป็นประธานนำผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๗ จากกรมการศาสนาไปถวายพระสงฆ์จำพรรษา ณ วัดชัยพฤกษ์มาลา แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในวันศุกร์ที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

โอกาสนี้ ผมขอเชิญชวนสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาและผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานฯ ประจำปี ๒๕๖๗ ดังกล่าว ได้ที่ แผนกการเงิน ชั้น ๒ อาคารเนติบัณฑิตยสภา (ในวันและเวลาราชการ) หรือโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากเพื่อเรียก ธนาคารออมสิน สาขา เดอะพาสไอ พาร์ค กาญจนนาภิเชก ชื่อบัญชี "เนติบัณฑิตยสภา (กฐินพระราชทาน)" เลขที่บัญชี ๐ ๒ ๐ ๓ ๙ ๓ ๓ ๒ ๕ ๖ ๔ ๐ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนถึงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ และหากท่านใดมีความประสงค์จะขอใบอนุโมทนาบัตรเพื่อนำไปหักลดหย่อนภาษี กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินไปยังแผนกการเงิน กองคลัง เนติบัณฑิตยสภา โทร. ๐ ๒๕๘๗ ๖๘๒๔

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ ส่วนงานประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา โทร. ๐ ๒๕๘๗ ๖๘๑๐

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่สนามสอบเนติบัณฑิตยสภา

ตามที่สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ประกาศให้การใช้พื้นที่เนติบัณฑิตยสภาเป็นสนามสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๗ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ **ในวันอาทิตย์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๗ และวันอาทิตย์ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๗ นั้น**

เนื่องจากอาคารสถานศึกษาและฝึกอบรมฯ เป็นสถานที่ออกข้อสอบ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการจัดการสอบ สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา จึงได้กำหนดเวลาและพื้นที่ในบริเวณเนติบัณฑิตยสภา ดังนี้ครับ

๑. อนุญาตให้ผู้เข้าสอบเข้ามาในบริเวณเนติบัณฑิตยสภา ได้ตั้งแต่เวลา ๑๒.๔๕ นาฬิกา

๒. อนุญาตให้ผู้เข้าสอบพักรอเวลาเข้าสอบได้ที่บริเวณโถงชั้น ๑ อาคารเนติบัณฑิตยสภาเท่านั้นจนกว่าจะมีประกาศเรียกให้ขึ้นห้องสอบ จึงจะขึ้นห้องสอบได้

(๑) กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา, ประธานคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย, อัยการอาวุโส สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด





ข่าวเหตการณ์พิเศษ



**เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์
จัดพิธีวางพวงมาลาถวายสักการะ
พระอนุสาวรีย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
เนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๗**

เนื่องในวันรพี วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๗ นางอินชา ชีวต ไสภน นายกเนติบัณฑิตยสภา พร้อมด้วยกรรมการ
เนติบัณฑิตยสภา ร่วมวางพวงมาลาถวายสักการะพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ณ บริเวณพระอนุสาวรีย์พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์
กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หน้าอาคารศาลยุติธรรม (สนามหลวง) แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร



**เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์
จัดพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน
ถวายแด่ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
รพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์
เนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๗
ณ อาคารศาลยุติธรรม**

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๗ นางอินชา ชีวต ไสภน นายกเนติบัณฑิตยสภา เป็นประธาน ในพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน
ถวายแด่พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เนื่องในวันรพี ประจำปี ๒๕๖๗
ณ ห้องโถง ชั้น ๒ อาคารศาลยุติธรรม ภายในบริเวณศาลฎีกา (สนามหลวง) ถนนราชดำเนินใน แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยมีพระประยูรญาติราชสกุลรพีพัฒน์ กรรมการเนติบัณฑิตยสภา

ข้าราชการตุลาการ และแขกผู้มีเกียรติ เข้าร่วมพิธีฯ

เนื่องในวาระครบรอบวันสิ้นพระชนม์ของพระบิดาแห่งกฎหมายไทย "วันรพี" ๗ สิงหาคม ๒๕๖๗ เนติบัณฑิตยสภา
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ขอน้อมรำลึกด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณและขอสืบสาน พระปณิธานอย่างมุ่งมั่นด้วย
การต่อยอด ขยายผล สร้าง "เนติบัณฑิตไทย" ให้เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด มีอุดมการณ์สูง
และมีจิตใจรับใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติสืบไป



บรรณาธิการแดง



เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๗ ในนามของกองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยมงคล ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ



วันที่ ๗ สิงหาคม ของทุกปี คือ "วันพี" เป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของ **พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์** พระองค์ทรงเป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูประบบกฎหมายและระเบียบทางการศาล อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมไทย มีความทันสมัยเป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ ทรงก่อตั้งโรงเรียนกฎหมายและทรงสอนกฎหมายด้วยพระองค์เอง ด้วยพระกรุณาธิคุณนานัปการ นักกฎหมายทุกหมู่เหล่าจึงพร้อมใจกันยกย่องพระองค์เป็น **"องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย"**

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภานี้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทอาเศยวาทถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ประพันธ์โดย **นัฏฐวุฒิ นาคเกิด, สารเนื่องในวันพี** โดย **ท่านอนุชา ชีวตโสภณ** ประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา บทความเนื่องจากปก เสนอเรื่อง **"พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระบิดาและปฐมอาจารย์แห่งนักกฎหมายไทย"** โดย **สุภาภรณ์ นิปวงษ์ชัย**, บทความ **ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ** เสนอเรื่อง **"การมีผลผูกพันของสัญญากรณีกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัทลงนามไม่ครบถ้วน"** โดย **นากสิณี ยุติธรรมดำรง** กล่าวถึง กรณี อปต. ล. ข้อหาหรือกรณีสัญญามีผลผูกพันบริษัทฯ หรือไม่ อย่างไร หรือเฉพาะนาย อ. คนเดียว กรณีที่กรรมการผู้มีอำนาจลงนามในบริษัทฯ ลงนามไม่ครบสองคนตามหนังสือรับรองการจดทะเบียนของบริษัทฯ สัญญาเป็นโมฆะหรือไม่ อย่างไร ฯลฯ, บทความ **เจาะฎีกาเด่น** เสนอเรื่อง **"ในกรณีที่มีปัญหาการตีความและเป็นที่ยสงสัย ผู้รับปรึกษากฎต้องใช้อำนาจใหม่ทดแทนในส่วนที่นอกเหนือจากคำเสียหายเบื้องต้นเต็มจำนวน"** โดย **รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชนิทรลีลา และ ภคพัฒน์ ชนิทรลีลา** กล่าวถึง **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๖๘/๒๕๖๕**, บทความ **ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย** เสนอเรื่อง **"Law is All Around: Thai Law and Father of Thai Law"** โดย **มณฑล อรรถบถยกุล** กล่าวถึงวันครบรอบวันสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ **"พระบิดาแห่งกฎหมายไทย"** ผู้ทรงวางรากฐานระบบกฎหมายของประเทศไทย และคำศัพท์ที่น่าสนใจ, บทความ **"วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง"** โดย **รวินท์ ชัยภักดิ์วิรัตน์** เสนอเรื่อง **"ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๗๕ ภาคหนึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๕"** วิเคราะห์ **วิชากฎหมายอาญา**, บทความเรื่อง **"การใกล้เกลี่ยก่อนฟ้อง & การใกล้เกลี่ยออนไลน์ เครื่องมือยกระดับการเข้าถึงความยุติธรรม (Access to Justice) ของศาลยุติธรรม"** โดย **ดร.สันติ พิวกองคำ** เสนอเป็นตอนจบ ปิดท้ายด้วย **"มุมมอง"** โดย **ปรเมศวร์ อินทรชุมนุม**

พบกันใหม่เดือนกันยายน
กฤษฎา บุญยสมิต